

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Організація та методика обліку необоротних активів на
АТ «Укрзалізниця» Регіональна філія «Придніпровська залізниця»
СП «Новоолексіївська КМС»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0711-оа-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
освітньої програми «Облік і аудит»

А.О. Кобець

Керівник: к.н.держ.упр., доцент Гончарова В.Г.

Рецензент: к.е.н., доцент Сьомченко В.В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Н.М. Проскуріна
«___» _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Кобець Анастасії Олегівни

1. Тема роботи: Організація та методика обліку необоротних активів на АТ «Укрзалізниця» Регіональна філія «Придніпровська залізниця» СП «Новоолексіївська КМС»
керівник роботи Гончарова Валентина Георгіївна, к.н.держ.упр., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 09 червня 2022 року № 641-с.
2. Строк подання студентом роботи 01.12.2022
3. Вихідні дані роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити теоретико-методичні аспекти амортизації необоротних активів; дослідити методику побудови бухгалтерського обліку використання основних засобів на СП «Новоолексіївська КМС»; назвати напрями та шляхи удосконалення обліку використання основних засобів на СП «Новоолексіївська КМС»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 90 сторінок, 20 таблиць, 11 формул, 2 рисунки, 75 літературних джерел, 8 додатків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання Видав	Завдання прийняв
1	Гончарова В.Г., доцент	19.08.2022	19.08.2022
2	Гончарова В.Г., доцент	16.09.2022	16.09.2022
3	Гончарова В.Г., доцент	07.10.2022	07.10.2022

7. Дата видачі завдання: 15 червня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2022	виконано
2.	Написання вступу	липень 2022	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2022	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2022	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2022	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2022	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2022	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2022	виконано

Студент _____ А.О. Кобець
(підпис)Керівник роботи _____ В.Г. Гончарова
(підпис)**Нормоконтроль пройдено**Нормоконтролер _____ В. В. Сьомченко
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 90 с., 3 розділи, 11 формул., 20 табл., 2 рис., 75 джерел.

НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, ЗАПАСИ, ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Об'єкт дослідження – АТ «УЗ» РФ «Придніпровська залізниця» СП «Новоолексіївська КМС».

Мета роботи: визначення ефективності використання ресурсів підприємства, пошуку резервів більш раціонального їх використання, які призведуть до підвищення інтенсивності виробництва в сучасних економічних умовах в Україні на прикладі СП «Новоолексіївська КМС».

Методи дослідження: порівняльного аналізу, наукового обґрунтування, описовий, метод логічного аналізу і статичного аналізу, абстрактно-логічний метод, спостереження і порівняння.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та аналіз основних засобів для забезпечення інтересів користувачів у сучасних економічних умовах.

У процесі проведеного дослідження отримано такі основні наукові та практичні результати:

– удосконалено діючий механізм первинного обліку основних засобів, а саме: додаток до інвентарної картки; довідка про впровадження в експлуатацію основних засобів; довідка по виведенню з експлуатації та зменшення балансової вартості основних засобів, що дозволить зменшити обсяги зайвої роботи облікового апарату та дозволить зосередитись на

результативності інформації тобто підвищення ефективності обліку.

– удосконалено процес виявлення резервів збільшення фондівіддачі та фондорентабельності шляхом введення в дію невстановленого обладнання, його заміни та модернізації, скорочення внутрішніх простоїв, підвищення коефіцієнту змінності більш інтенсивного його використання, що дозволить збільшити прибуток підприємства.

– набули подальшого розвитку: критерії віднесення активів до основних засобів, зокрема критерій «вартісна межа» оскільки всі засоби праці з незначною вартістю, однак зі строками служби більше одного року потрібно було б віднести до категорії основних засобів, тому вартісна межа віднесення об'єктів обліку до основних або оборотних повинна бути елементом облікової політики підприємства та самостійно визначатися його керівником.

– розроблена комплексна модель аналізу складу динаміки структури технічного стану основних засобів а також аналіз ефективності використання основних засобів, що дало змогу визначити структурно-логічну модель факторного аналізу фондорентабельності та фондівіддачі.

За результатами дослідження було охарактеризовано фінансово-господарську діяльність та постановку облікової роботи на СП «Новоолексіївська КМС», а також розроблено напрями підвищення ефективності використання необоротних активів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендацій, спрямованих на вдосконалення обліку і виявленні резервів підвищення ефективності використання необоротних активів. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності та оперативності обліку основних засобів та можуть використовуватися при розробці нормативних матеріалів з бухгалтерського обліку та аналізу. Джерелами інформації виступають внутрішні документи та звітність підприємства.

SUMMARY

Qualifying work contains: 90 p., 3 sections, 20 tab., 2 fig., 75 references.

FIXED ASSETS, INVENTORIES, EQUITY, FINANCIAL RESULTS, INCOME, COSTS, REPORTING OF THE ENTERPRISE

The object of the research is JSC «UZ» of the RF «Prydniprovskya Zaliznytsia» JV «Novooleksiivska KMS».

The purpose of the work: to determine the efficiency of the use of the company's resources, to find reserves for a more rational use of them, which will lead to an increase in the intensity of production in modern economic conditions in Ukraine, using the example of JV «Novooleksiivska KMS».

Research methods: comparative analysis, scientific justification, descriptive, method of logical analysis and static analysis, abstract-logical method, observation and comparison.

The scientific novelty of the obtained results lies in the substantiation of theoretical and methodological provisions and the development of practical recommendations for improving accounting and analysis of the main assets to ensure the interests of users in modern economic conditions.

In the course of the conducted research, the following main scientific and practical results were obtained:

- the current mechanism of the primary accounting of fixed assets has been improved, namely: the appendix to the inventory card; a certificate on putting capital assets into operation; a certificate on decommissioning and reducing the balance sheet value of fixed assets, which will allow reducing the amount of unnecessary work of the accounting apparatus and allow focusing on the effectiveness of information, i.e. increasing the efficiency of accounting.

- the process of identifying reserves for increasing capital return and capital

profitability by putting into operation non-installed equipment, its replacement and modernization, reducing internal downtime, increasing the coefficient of variability of more intensive use of it, which will increase the company's profit, has been improved.

– acquired further development: the criteria for assigning assets to fixed assets, in particular the «value limit» criterion, since all means of labor with an insignificant value, but with a service life of more than one year, should be classified as fixed assets, therefore the value limit for assigning accounting objects to the main or circulating should be an element of the enterprise's accounting policy and be independently determined by its manager.

– developed a comprehensive model of the analysis of the composition of the dynamics of the structure of the technical condition of fixed assets, as well as the analysis of the efficiency of the use of fixed assets, which made it possible to determine the structural-logical model of the factor analysis of fund profitability and fund return.

Based on the results of the study, the financial and economic activity and setting of the accounting work at JV «Novooleksiivska KMS» were characterized, as well as directions for improving the efficiency of the use of non-current assets were developed.

The practical significance of the obtained results lies in the development of recommendations aimed at improving accounting and identifying reserves for increasing the efficiency of the use of non-current assets. The obtained results of the study are aimed at increasing the reliability and efficiency of the accounting of fixed assets and can be used in the development of regulatory materials on accounting and analysis. The sources of information are internal documents and reports of the enterprise.

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

АТ – акціонерне товариство

УЗ – укрзалізниця

РФ – регіональна філія

СП – структурний підрозділ

КМС – колійна машинна станція

грн. – гривня

П(С)БО – положення (стандарт) бухгалтерського обліку

Дт – дебет

Кт – кредит

тис. – тисяча

р. – рік

ПДВ – податок на додану вартість

п. – пункт

п.п. – підпункт

ін. – інше

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ВСТУП..... 9

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Визнання, класифікація та оцінка основних засобів..... 13

1.2 Нормативно-правове регулювання визнання та обліку необоротних активів..... 23

1.3 Порівняльний аналіз відмінностей між міжнародними та національними стандартами з обліку основних засобів..... 29

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

2.1 Організаційно – економічна характеристика підприємства..... 36

2.2 Документальне оформлення та облік придбання та вибуття основних засобів..... 44

2.3 Методи та облік амортизації основних засобів..... 52

2.4 Облік ремонтів та переоцінки основних засобів..... 57

РОЗДІЛ 3 АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

3.1 Мета, завдання та нормативно-правове регулювання аудиту основних засобів..... 63

3.2 Методика аудиту основних засобів..... 68

3.3 Напрямки удосконалення обліку основних засобів..... 79

ВИСНОВКИ.....	87
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	91
ДОДАТОК А Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2017р.	98
ДОДАТОК Б Звіт про фінансові результати за 2019 рік.....	101
ДОДАТОК В Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020р.	104
ДОДАТОК Д Звіт про фінансові результати за 2020 рік.....	107
ДОДАТОК Е Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2021р.	109
ДОДАТОК И Звіт про фінансові результати за 2021 рік	112

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку нашої країни одним з найважливіших чинників розвитку економіки є необоротні активи.

Необоротні активи – це довгострокові матеріальні і нематеріальні активи, більша частина яких приймає участь в процесі виробництва продукції, робіт і послуг більше одного року і кругообігу засобів організації, забезпечує приплив грошових засобів.

Дослідженням різних аспектів обліку необоротних активів присвячені роботи видатних вітчизняних економістів І.О.Белебехи, М.Т.Білухи, О.С.Бородіна, Ф.Ф.Бутинця, С.Ф. Голова, А.М. Герасимова, П.І.Гайдуцького, М.Я.Дем'яненка, Т.Г. Кірейцева, М.В. Кружального, Ю.Я.Літвіна, В.Г. Лінника, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огійчука, Л.К. Сука, П.Т. Саблука, В.В.Сопка, Л.С. Шатківської, В.Я. Плаксієнка та ін.

Існує ряд відмінностей між бухгалтерським обліком та обліком згідно з податковим кодексом основних засобів, тім більше, що досвід економічно розвинутих зарубіжних країн переконує у доцільності існування обох підсистем бухгалтерського обліку, оскільки кожна з них забезпечує вимоги окремих видів звітності – фінансової та податкової, відмінності між якими доволі істотні, що дає привід обрати її темою кваліфікаційної роботи.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у висвітленні поняття необоротних активів, їх класифікації, особливостей обліку, а також у аналізуванні ефективності використання основних засобів. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- узагальнити існуючі визначення та категорії віднесення активів до основних засобів та провести аналіз спеціальної літератури та нормативної бази;

- дослідити проблеми обліку необоротних активів на підприємстві та запропонувати шляхи його удосконалення;

– провести аналіз ефективності використання необоротних активів на АТ «УЗ» РФ «Придніпровська залізниця» СП «Новоолексіївська КМС».

Об'єктом дослідження є процес ведення обліку та аналіз ефективності використання необоротних активів на АТ «УЗ» РФ «Придніпровська залізниця» СП «Новоолексіївська КМС».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, правових, методичних та прикладних питань обліку і аналізу ефективності використання необоротних активів. В процесі написання кваліфікаційної роботи використано загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання:

– порівняльного аналізу – при дослідженні особливостей бухгалтерського обліку та при проведенні аналізу показників ефективності використання основних засобів;

– наукового абстрагування – при з'ясуванні сутності основних засобів;

– описовий – при розкритті документального оформлення операцій з основними засобами;

– метод абсолютних різниць – при визначенні впливу факторів на показник фондоддачі.

Особливе місце в кваліфікаційній роботі відведено основним напрямкам і інформаційному забезпечення аналізу основних засобів.

Інформаційною базою дослідження є фундаментальні концепції та гіпотези сучасної теорії бухгалтерського обліку і аналізу, нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань теорії і організації бухгалтерського обліку і аналізу, фонографічні та періодичні фахові видання всеукраїнських і міжнародних наукових і науково-практичних конференцій данні бухгалтерського обліку та звітності підприємства АТ «УЗ» РФ «Придніпровська залізниця» СП «Новоолексіївська КМС».

У роботі використані результати проведеного автором обстеження підприємства АТ «УЗ» РФ «Придніпровська залізниця» СП

«Новоолексіївська КМС».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та аналіз основних засобів для забезпечення інтересів користувачів у сучасних економічних умовах.

Основні результати що відображають наукову новизну дослідження:

– удосконалено діючий механізм первинного обліку основних засобів, а саме: додаток до інвентарної картки; довідка про впровадження в експлуатацію основних засобів; довідка по виведенню з експлуатації та зменшення балансової вартості основних засобів, що дозволить зменшити обсяги зайвої роботи облікового апарату та дозволить зосередитись на результативності інформації тобто підвищення ефективності обліку;

– удосконалено процес виявлення резервів збільшення фондоддачі та фондорентабельності шляхом введення в дію невстановленого обладнання, його заміни та модернізації, скорочення внутрішніх простоїв, підвищення коефіцієнту змінності більш інтенсивного його використання, що дозволить збільшити прибуток підприємства;

– набули подальшого розвитку: критерії віднесення активів до основних засобів, зокрема критерій «вартісна межа» оскільки всі засоби праці з незначною вартістю, однак зі строками служби більше одного року потрібно було б віднести до категорії основних засобів, тому вартісна межа віднесення об'єктів обліку до основних або оборотних повинна бути елементом облікової політики підприємства та самостійно визначатися його керівником;

– розроблена комплексна модель аналізу складу динаміки структури технічного стану основних засобів а також аналіз ефективності використання основних засобів, що дало змогу визначити структурно-логічну модель факторного аналізу фондорентабельності та фондоддачі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендацій, спрямованих на вдосконалення обліку і виявленні резервів

підвищення ефективності використання необоротних активів. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності та оперативності обліку основних засобів та можуть використовуватися при розробці нормативних матеріалів з бухгалтерського обліку та аналізу.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку науковців на двох міжнародних науково-практичних конференціях; статті опубліковані фаховому науковому виданні, та в кафедральному збірнику наукових праць.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і додатків. Основний зміст викладено на 90 сторінках друкованого тексту, 20 таблиць, 2 рисунки, 11 формул, 75 літературних джерел, 8 додатків.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Визнання, класифікація та оцінка основних засобів

Діяльність будь-якого підприємства нездійсненна без використання засобів праці або іншими словами, необоротних активів. Порівняно з предметами праці необоротні активи зберігають свою натуральну форму, багаторазово беруть участь у виробничому процесі, а вартість на виготовлену продукцію переносять частинами у вигляді амортизаційних відрахувань.

Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисного використання (експлуатації) яких, як очікується, становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік).

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наведено таке визначення необоротних активів: необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними. У цьому ж положенні наведено, що оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1]

На мою думку цілковитим є твердження необоротних активів, яке подане Фондом державного майна України. У визначенні крім класифікації та строку експлуатації активів, ураховується право на користування необоротними активами.

Однозначного визначення терміну необоротних активів не існує. У таблиці 1. висвітлено різноманітні пояснення визначення «необоротні

активи».

Таблиця 1.1 – Економічна сутність необоротних активів у вітчизняно-правовій документації

Джерело	Визначення терміну
НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними. Оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців із дати балансу.
Правління Національного банку України	Необоротні активи – основні засоби (необоротні матеріальні активи) та нематеріальні активи.
Федерація Професійних спілок України	Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, які є на балансі ФПУ та надані у розпорядження структурним підрозділам для їх експлуатації та строк корисного використання яких, як очікується, становить більше одного року.
Міністерство економіки України	Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними.
Фонд державного майна України	Необоротні активи – матеріальні та нематеріальні ресурси, які закріплюються за підприємством на праві господарського відання чи оперативного управління та забезпечують провадження його основної діяльності та строк корисної експлуатації яких становить більше одного року або операційного циклу, якщо він більший ніж рік.

Джерело: узагальнено автором на основі джерел [1,4, 5, 6, 7, 8]

Необоротні активи за своїм призначенням та економічним змістом є господарськими засобами підприємства, які зазнають змін під час господарської діяльності для отримання продукції, тобто у процесі господарського обороту, необоротні активи використовують у якості ресурсного потенціалу для створення продукції, при цьому частина їх вартості відноситься на новостворену продукцію у вигляді амортизаційних відрахувань [1].

У балансі (звіті про фінансовий стан) до складу необоротних активів відносять:

- нематеріальні активи – це активи які законодавством стверджені;
- необоротними активами, а саме права на користування природними ресурсами, майном, права на торговельні марки, права на

об'єкти промислової власності, та інші нематеріальні активи;

- незавершені капітальні інвестиції – вартість незавершених;
- капітальних інвестицій у будівництво, створення, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, та устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством, а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва;
- основні засоби – вартість власних та отриманих об'єктів на умовах фінансового лізингу та орендованих цілісних майнових комплексів, що відносяться до складу основних засобів згідно з відповідним положеннями, а також вартість інших необоротних матеріальних активів;
- довгострокові фінансові інвестиції – це фінансові інвестиції на строк, що перевищує один рік, а також інвестиції які у будь-який момент вільно реалізовані бути не можуть;
- інші необоротні активи – активи які не увійшли до складу поданих;
- вище необоротних активів. До них відносять: бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, та інші.

У першому класі плану рахунків рахунки збігаються зі складом необоротних активів. Окрім 13 рахунка «Знос необоротних активів».

Для кращого розуміння економічної сутності необоротних активів необхідно їх правильно згрупувати. Необоротні активи класифікують за їх функціональним критерієм, за характером володіння, в залежності від обслуговування видів діяльності, залежно від застосування у виробничому процесі, за характером внеску до фінансового результату діяльності підприємства.

Залежно від застосування у виробничому процесі виділяють активні та пасивні необоротні активи. Механізми та устаткування, машини, передавальні пристрої, що залучені у виробничому процесі, пов'язують з

активними необоротними активами. До необоротних активів пасивних зараховують будівлі та споруди, машини, нематеріальні активи, механізми та устаткування використовуючись із метою управління операційною діяльністю.

Також поділяють необорні активи на нематеріальні, матеріальні та інші. До нематеріальних активів відносять ті активи, які не мають ні об'єму, ні маси (наприклад, нова технологія). Нематеріальні активи відносять на 12 рахунок. Матеріальні активи мають масу та обсяг.

До матеріальних необоротних активів відносять:

– основні засоби – матеріальні активи, що утримуються на підприємстві для їх використання у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання у оренду іншим особам або виконання адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік), наприклад це:

- земельні ділянки;
- капітальні витрати на поліпшення земель;
- будівлі, споруди;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади, інвентар;
- інші основні засоби.

– довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами. Поточні біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, приносити у інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі [**Error! Reference source not found.**].

– незавершені капітальні інвестиції – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію, виготовлення, придбання об'єктів

матеріальних необоротних активів, що здійснюються підприємством.

– інші необоротні матеріальні активи – матеріальні активи, які призначені для використання більше року (або операційного циклу, якщо він перевищує рік). Інші необоротні матеріальні активи класифікують за такими групами:

- бібліотечні фонди;
- малоцінні необоротні матеріальні активи;
- тимчасові (нетитульні) споруди;
- природні ресурси;
- інвентарна тара;
- предмети прокату;
- інші необоротні матеріальні активи.

Посеред необоротних матеріальних активів підприємства основні засоби оволоділи найбільшою питоною вагою. Вони за свої складом та призначенням є різноманітними, тому потрібно дотримуватися норми їх класифікації.

Класифікацію основних засобів підприємство може розширяти, роз'єднуючи на окремі групи та підгрупи.

Також є ще один обов'язковий етап – оцінка. Через цей етап повинні пройти усі без винятку об'єкти. У результаті оцінки об'єкта визначається його вартість. Саме вартість дозволяє узагальнювати облікову інформацію, порівнювати об'єкти обліку, результати господарської діяльності і т.д.. Без вартості облік не можливий у принципі.

Не випадково одним із критеріїв визнання є можливість достовірної оцінки. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» одним з основних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності є принцип єдиного грошового вимірника, який означає, що «...вимір і узагальнення всіх господарських операцій підприємства в його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці».

Такою грошовою одиницею для господарських суб'єктів нашої країни

згідно ст.5 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є грошова одиниця України – гривня.

Ще один принцип бухгалтерського обліку – принцип історичної (фактичної) собівартості – означає, що для цілей бухгалтерського обліку «...пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їхнє виробництво і придбання». Оцінка по історичній (фактичній) собівартості названа пріоритетною, отже Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» не виключає можливість використання інших методів оцінки. І це дійсно так. У стандартах бухгалтерського обліку (і українських, і міжнародних) можна зустріти різні методи оцінки. При цьому деякі методи застосовуються для оцінки усіх видів активів, а деякі – для оцінки тільки певних видів активів. Говорячи про оцінку основних засобів, необхідно з'ясувати які методи застосовуються для оцінки цього виду активів; які фактори впливають на вибір методу; коли виконується оцінка; коли і чому оцінка є обов'язковою. П(С)БО №7 «Основні засоби» передбачені наступні види оцінки основних засобів:

- первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів;

- переоцінена вартість – це вартість необоротних активів після їх переоцінки;

- вартість, яка амортизується, – це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості;

- ліквідаційна вартість – це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією). Показники ліквідаційної вартості та вартості, що амортизується, є розрахунковими, оскільки їх значення визначається на підставі приблизних розрахунків, а не

за допомогою безпосереднього вимірювання. Використання показників ліквідаційної вартості та вартості, що амортизується, дозволяє більш обґрунтовано визначити ту частину вартості об'єкту, яка повинна бути віднесена на витрати протягом періоду його використання підприємством (за умови достатньо точного визначення ліквідаційної вартості). Якщо розмір ліквідаційної вартості є незначною, то при розрахунку вартості, що амортизується, її можна не враховувати;

– справедлива вартість. Згідно п.4 П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» справедлива вартість – це сума, за якою може бути здійснений обмін активів, або оплата зобов'язання в результаті операції між компетентними, зацікавленими та незалежними сторонами. Справедливою вартістю в більшості випадків є ринкова вартість за умови тривалого збереження способу господарського використання відповідних об'єктів, тобто використання для ведення одного й того ж або аналогічного виду діяльності. Ринкова вартість визначається професійними оцінювачами. За неможливості отримання інформації про ринкову вартість будь-яких об'єктів через їх специфічний характер, вони обліковуються за переоціненою вартістю з урахуванням фактичного зносу. У примітках до П(С)БО 19 наводиться таблиця для визначення справедливої вартості виходячи з якої справедлива вартість землі та споруди є ринкова вартість даних об'єктів, машин та обладнання – теж ринкова вартість, але у випадках відсутності даних про ринкову вартість – відновлена вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки, для інших основних засобів справедливою вартістю є відновлена вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки;

– залишкова (балансова) вартість. Залишкова (балансова) вартість визначається як різниця між первісною (переоціненою) вартістю основних засобів та сумою їх зносу на дату балансу.

З визначення терміну «первісна вартість», приведеного в п.4 П(С)БО 7 випливає, що такою вартістю є історична (фактична) собівартість об'єкта

основних засобів. У свою чергу, історична (фактична) собівартість (відповідно до цього ж пункту стандарту) дорівнює «...сумі коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів». Союз «або» у приведеному словосполученні змушує припустити, що собівартість може дорівнювати: або сумі сплачених коштів; або справедливої вартості інших переданих активів. «Зустрітися» у собівартості одного об'єкта сплачена сума і справедлива вартість начебто б не повинні. Однак інші норми П(С)БО 7 не підтверджують це припущення. Так, наприклад, згідно п. 10 П(С)БО 7 «первісною вартістю основних засобів, внесених у статутний капітал підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їхня справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених п. 8 П(С)БО 7». Відповідно до п.8 П(С)БО 7 первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат [**Error! Reference source not found.**]:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
 - суми ввізного мита;
 - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
 - витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
 - інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

У випадку коли один з учасників вносить як внесок у статутний капітал об'єкт основних засобів, але транспортування і монтаж цього об'єкта здійснюється за грошові кошти підприємства. У даному випадку первісна

вартість об'єкта, визначена виходячи з його справедливої вартості, повинна бути збільшена на суму коштів, сплачених підприємством за транспортування і монтаж.

На думку Р. Назарбаєвої, це не зовсім правильно, адже збільшена на ту або іншу суму справедлива вартість перестає бути справедливою, а значить, вже у найближчу дату балансу перед підприємством виникне питання про необхідність проведення переоцінки. Звичайно, переоцінку робити не обов'язково, відповідно до діючої редакції п.16 П(С)БО 7 переоцінка – справа добровільне. Але навіщо споконвічно штучно завищувати первісну вартість? Чи не приведе це до перекручування показників фінансової звітності? Можливо, вони думали, що «справедлива вартість з урахуванням витрат» означає, що ці самі витрати «сидять» усередині справедливої вартості. У розглянутому прикладі у формуванні первісної вартості основних засобів, отриманих як внесок у статутний капітал, «брала участь» і справедлива вартість, і сума (суми) коштів. Причина – формування первісної вартості з компонентів, що оцінюються по різному.

У таблиці 1.2 показана залежність між первісною вартістю й обставинами визнання об'єктів.

Таблиця 1.2 – Формування первісної вартості об'єктів, визнаних основними засобами, у залежності від обставин визнання

п/п	Обставини визнання активу об'єктом основних засобів	Компоненти первісної вартості	Первісна вартість (фактична собівартість)	Норма П(С)БО №7
1	2	3	4	5
1	Об'єкт придбаний за грошові кошти	вартість об'єкта інші витрати	сума сплачених коштів	п.8
2	Об'єкт переведений зі складу оборотних активів (товарів або готової продукції)	вартість об'єкта	фактична собівартість відповідного оборотного активу	п.11
3	Об'єкт придбаний разом з іншими об'єктами, зобов'язання по яких визначені загальною сумою	вартість об'єктів інші витрати	сума сплачених коштів, розподілена пропорційно справедливої вартості кожного об'єкту	п.9 и 8

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5
4	Об'єкт отриманий безкоштовно	вартість об'єкта	справедлива вартість	п.10 и 8
		інші витрати	сума сплачених коштів	
5	Об'єкт отриманий як внесок у статутний капітал	вартість об'єкта	узгоджена засновниками справедлива вартість	п.10 и 8
		інші витрати	сума сплачених коштів	
6	Об'єкт придбаний в обмін на подібний об'єкт	вартість об'єкта	менша з двох вартостей: залишкова або справедлива вартість переданого об'єкту	п.12
		інші витрати	сума сплачених коштів	
7	Об'єкт придбаний в обмін на неподібний об'єкт	вартість об'єкта	справедлива вартість переданого об'єкту	п.13
		інші витрати	сума сплачених коштів	
8	Об'єкт придбаний в обмін на неподібний об'єкт із грошовою доплатою	вартість об'єкта	справедлива вартість переданого об'єкту, збільшена (зменшена) на суму коштів, що були	п.13
		інші витрати		

Джерело: розроблено автором на основі вивчення облікової політики АТ «УЗ» РФ «Придніпровська залізниця» СП «Новоолексіївська КМС».

У більшості випадків ці компоненти чітко поділяються на дві групи: вартість самого об'єкта (обов'язків компонент) і інші витрати (додаткові компоненти). Причому, на відміну від самого об'єкта, додаткові компоненти переважно оцінюються по сумі коштів.

Поєднання справедливої вартості і фактичних витрат зустрічається також при формуванні первісної вартості об'єктів, що надходять на підприємство в результаті деяких інших операцій. Тим більше саме від того, у результаті якої операції надійшов на підприємство об'єкт, залежить порядок формування його первісної вартості. Власне кажучи, важлива не стільки сама операція, скільки форма розрахунку за об'єкт, що надійшов, (грошова, бартерна і т.д.) і деякі інші особливості, зв'язані з оцінюваним об'єктом. Іншими словами, важливі обставини, при яких актив визнаний об'єктом основних засобів.

Сконцентрована в одній таблиці інформація (граф 4 таблиці 1.2) наочно показує, що порядок формування первісної вартості виходить за

рамки, встановлені у визначенні цього терміна. Це, зокрема, стосується п.9, 10 П(С)БО 7. Найбільш істотна невідповідність полягає в тому, що у визначенні терміна мова йде про «...справедливої вартості інших активів, сплачених (передане), витрачених для придбання (створення) необоротних активів», у той час як п.9 і 10 вимагають визначати справедливу вартість отриманих об'єктів. У відношенні безкоштовно отриманих об'єктів ця вимога має пояснення: не можливо визначити справедливу вартість активів, переданих взамін, оскільки таких попросту немає. А от первісна вартість об'єктів, що вносяться в статутний капітал, очевидно, усе-таки повинна формуватися, виходячи з вартості переданих корпоративних прав, а не зі справедливої вартості цих об'єктів. Хоча, в ідеалі, ці дві вартості повинні збігатися [**Error! Reference source not found.**].

1.2 Нормативно-правове регулювання визнання та обліку необоротних активів

Діючі нормативні акти, що регламентують питання організації і ведення обліку основних фондів, організації та їх амортизації:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XIV.
- Податковий Кодекс, затверджений Законом України від 02.12.2010 р. №2755-VI.
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій №291, від 30.11.99 р., із змінами і доповненнями за станом на 20.09.2004 р.
- Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291,

zareєстрованим у Мін'юсті України 21.12.99 р. за № 892/4185.

– Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29 грудня 1995 р. №352.

– Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну України від 24.05.95 р. №88, zareєстрованим у Мін'юсті України 05.06.95 р. за №168/704.

– Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України №561 від 30.09.2004 р.

– Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну України від 27.04.2000 № 92 із змінами, внесеними згідно з Наказом Мінфіну від 30.11.2000 № 304.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та розкриття її у фінансовій звітності визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

Крім того, при відображенні в обліку та фінансовій звітності основних засобів необхідно враховувати вимоги інших П(С)БО [**Error! Reference source not found.**]:

– П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;

– П(С)БО 14 «Оренда»;

– П(С)БО 15 «Дохід»;

– П(С)БО 16 «Витрати»;

– П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;

– П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»;

– П(С)БО 27 «Необоротні активи, призначені для продажу та припинена діяльність»;

– П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»;

– П(С)БО 31 «Фінансові витрати»;

– П(С)БО 32 «Інвестиційна некрухомість».

Також в обліковій політиці має бути зазначено нарахування

амортизації ОЗ (щокварталу або раз на рік).

Відповідно до П(С)БО 7 амортизація основних засобів нараховується із застосуванням наступних методів:

- прямолінійного;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості;
- кумулятивного;
- виробничого(метод суми одиниць продукції);

Методи нарахування амортизації, запропоновані в П(С)БО 7, можна умовно розділити на два види:

- методи амортизації, використання основних засобів, що базуються на часі, тобто перші чотири у переліку;
- метод амортизації, що базується на кількості одиниць, отриманих від використання об'єктів основних засобів. До нього відноситься виробничий метод нарахування амортизації.

Прямолінійний метод нарахування амортизації набув розповсюдження до переходу на ринкові відносини. Суть прямолінійного метода полягає у тому, що сума амортизації залежить тільки від строку використання (експлуатації) об'єкту основних засобів. Річна норма амортизації (Аріч.) визначається за формулою 1.1:

$$\text{Аріч.} = \frac{\text{АС}}{n} = \left(\frac{\text{ПС} - \text{ЛС}}{n} \right), \quad (1.1)$$

де АС – вартість, що амортизується, грн.;

ПС – первісна (переоцінена) вартість, грн.;

ЛС – ліквідаційна вартість, грн.;

n – строк корисного використання (кількість років) об'єкта основних засобів.

При цьому методі досягається рівномірне нарахування амортизації, тобто це практичне втілення класичної концепції амортизації. Перевагами прямолінійного метода є, перш за все, простота розрахунку амортизації, а також можливість рівномірного розподілення амортизації у кожному звітному періоді, що зручно для аналітичного обліку виробленої продукції та продукції реалізації. Прямолінійний метод зручно використовувати для нарахування амортизації на такі об'єкти основних засобів, як нерухомість, меблі. Недоліки прямолінійного метода полягають у тому, що при його застосуванні не враховується моральний знос об'єкта, також такий фактор, як необхідність збільшення витрат на ремонт в останньому році експлуатації основних засобів у порівнянні з першими і т.п. Практика показує, що ступінь використання та відповідно знос об'єктів, наприклад техніки, більший у перших рік їх експлуатації. У подальшому на протязі досить тривалого часу рівень використання та зносу стабілізується, потім значно зростає.

Метод зменшення залишкової вартості полягає у тому, що новий об'єкт основних засобів дає більшу віддачу на початку строку експлуатації. Потім його віддача із року в рік буде зменшуватися. Відповідно на першому році експлуатації об'єкта буде отримано більше економічних вигод, ніж у кожному наступному. Отже, при застосуванні цього метода економічно обґрунтовано нарахування більшої суми амортизації на першому році використання об'єкта та поступове її зменшення у подальшому.

Оскільки при застосуванні цього метода сума амортизації нараховується нерівномірно, також нерівномірно накопичується сума зносу та зменшується залишкова вартість. На останньому році експлуатації об'єкта залишкова вартість наближається до ліквідаційної вартості. При застосуванні метода зменшення залишкової вартості річна сума амортизації (А_р) визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації (формула 1.2).

$$\text{Арїч.} = \text{ОС(ПС)} \times \text{НАрїч.}, \quad (1.2)$$

де ОС (ПС) – залишкова (первісна) вартість об'єкта, грн.;

НАрїч. – річна норма амортизації, %.

У свою чергу річна норма амортизації розраховується за формулою 1.3:

$$\text{НАрїч.} = \left[1 - \left(\frac{\text{ЛС}}{\text{ПС}} \right)^{\frac{1}{n}} \right] \times 100\%, \quad (1.3)$$

Цей метод слід використовувати у разі, якщо передбачається наявність ліквідаційної вартості. Якщо ж ліквідаційна вартість дорівнює нулю, то складова $(\text{ЛС} / \text{ПС})^{1/n}$ також буде дорівнювати нулю. Таким чином, річна сума амортизації виявиться рівною первісній вартості:

$$(\text{Арїч.} = \text{ОС(ПС)} \times 1 = \text{ОС(ПС)}), \quad (1.4)$$

При застосуванні метода прискореного зменшення залишкової вартості (цей метод ще називають методом понижуючого залишку при подвоєній нормі амортизації) річна сума амортизації (Арїч.) визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється (формула 1.5). Таким чином, річна норма амортизації є постійною величиною, яка виражена у відсотках.

$$\text{Арїч.} = \text{ОС(ПС)} \times \text{НАрїч.}, \quad (1.5)$$

Річна норма амортизації виходячи зі строку корисного використання визначається за формулою 1.6:

$$nA_{\text{рiч.}} = \frac{AC}{n} \times 2, \quad (1.6)$$

При кумулятивному методі нарахування амортизації річна сума амортизації ($A_{\text{рiч.}}$) визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта (формула 1.7:

$$A_{\text{рiч.}} = AC \times K_k, \quad (1.7)$$

де K_k – кумулятивний коефіцієнт.

У свою чергу, кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання. Сума числа років – це сума порядкових номерів років, на протязі яких експлуатується об'єкт. Кумулятивний метод амортизації та два попередніх (зменшення залишкової вартості й прискореного зменшення залишкової вартості) найбільш привабливі для підприємств, так як на протязі перших років експлуатації об'єктів (коли вони практично нові) накопичується максимальна сума грошових засобів на придбання нових об'єктів основних засобів за допомогою амортизації, яка відноситься на собівартість виробленої продукції, робіт, послуг. При цьому в останні роки експлуатації тих же об'єктів, коли збільшуються витрати на їх утримування та ремонт, сума амортизації, що нараховується, незначна, що балансує витрати виробництва на протязі строку використання таких основних засобів [**Error! Reference source not found.**].

При виробничому методі (методі нарахування амортизації пропорційно об'єму виконаних робіт) визначається не річна (як у попередніх чотирьох методах), а місячна сума амортизації ($A_{\text{міс.}}$), яка дорівнює добутку фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки

амортизації (формула 1.8):

$$A_{\text{міс.}} = V_{\text{міс.}} \times \text{ПСА}, \quad (1.8)$$

де $V_{\text{міс}}$ – фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг);

ПСА - виробнича ставка амортизації.

У свою чергу, виробнича ставка амортизації обчислюється за формулою 1.9:

$$\text{ПСА} = \frac{AC}{V_{\text{міс}}}, \quad (1.9)$$

де $V_{\text{міс}}$ – загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів за весь період експлуатації.

Податковий кодекс забороняє використовувати виробничий метод амортизації.

Не дивлячись на значне зближення з правилами нарахування амортизації у бухгалтерському обліку, існує ряд відмінностей між фінансовим та податковим обліком основних засобів. В той же час незаперечним є те, що зі вступом у дію Податкового кодексу амортизація асоціюється саме зі складовою витрат, а не з якоюсь відокремленою категорією Податкового кодексу.

1.3 Порівняльний аналіз відмінностей між міжнародними та національними стандартами з обліку основних засобів

В сучасних умовах розвитку економічних процесів проблема управління основними засобами набуває великого значення для всіх підприємств України.

Основні засоби, які були сформовані на початковому етапі діяльності підприємства, вимагають постійного управління ними. Актуальності набуває необхідність дослідження сучасного стану основних засобів та розробки ефективних стратегій управління ними.

На сьогоднішній день постійний контроль за ефективним використанням основних засобів має велике значення для управління виробничою діяльністю кожного підприємства. Ефективне управління основними засобами підприємства є досить складною системою.

На вітчизняних підприємствах управління основними засобами здійснюється на основі нормативно – правових актів, а саме: Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»; МСБО 16 «Основні засоби»; Податковий кодекс України [**Error! Reference source not found.**].

Важливо зазначити, що стратегія управління основними засобами повинна бути пов'язана із загальною стратегією розвитку підприємства.

Головною метою стратегічного управління основними засобами є забезпечення складу основних засобів за якісними та вартісними характеристиками з урахуванням оптимізації витрат на досягнення поставлених цілей.

На успішне управління основними засобами впливають багато чинників, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, але, головними, на нашу думку, є особливості умов виробництва, специфіка господарської діяльності та кінцевий результат, що безпосередньо впливають на ефективність управління основними засобами в цілому.

Також, успішність управління основними засобами підприємства можна розглядати з позиції ефективності їхнього використання в господарському обороті.

Через те, що основні засоби використовуються тривалий час, вони

поступово втрачають свою вартість за рахунок фізичного зносу, а перенесення вартості основних засобів на продукцію, що виготовляється, виконувані роботи, надавані послуги відбувається за рахунок нарахування амортизації". Тобто, управління основними засобами переважно зводиться до того, щоб забезпечити своєчасне підвищення ефективності їхнього використання.

Одним з головних нормативних документів, яким керуються бухгалтери українських підприємств, є положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО). З 1 січня 2012 року внесено зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», згідно з якими публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. Світова облікова практика спирається на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО).

Щороку все більше національних підприємств виходять на світовий ринок торгівлі, в пошуках додаткових джерел прибутку, а це вимагає складання фінансової звітності відповідно до міжнародних вимог. Оскільки основні засоби є однією з головних складових активу балансу, а відповідно впливають на фінансовий результат, то багато науковців приділяють увагу цьому питанню.

Тому вважаємо за необхідне ще раз здійснити порівняння МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби» з метою визначення шляхів удосконалення обліку останніх.

Згідно з МСБО 16 основні засоби – це матеріальні об'єкти, які:

- утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей;
- використовуватимуться протягом більше одного періоду.

І хоча визначення терміна можна вважати подібним на визначення національних стандартів, проте при порівнянні цих двох документів можна побачити суттєві відмінності.

Так, МСБО 16 не уточнює, що є об'єктом основних засобів. Належність окремих видів майна до основних засобів визначається на підставі професійної думки бухгалтера з урахуванням конкретних обставин і умов експлуатації об'єкта, в окремих випадках методів нарахування амортизації.

Відповідно до П(С)БО 7 об'єкт основних засобів також може бути поділений на окремі частини, однак на практиці далеко не кожне підприємство використовує подібний спосіб покращення контролю та коригування амортизаційних відрахувань.

Аналогічно МСБО 16 передбачена можливість об'єднання окремих незначних активів (наприклад, шаблонів, інструментів і штампів тощо) в один об'єкт основних засобів, національні ж стандарти таку можливість виключають. Також, як відомо, амортизація активу починається з моменту, коли актив можна використати за призначенням. Відповідно до МСБО 16 ремонт або ж будь-яке технічне обслуговування активу не відміняє необхідності амортизації такого основного засобу. Національні ж стандарти, на відміну від міжнародних, не припиняють амортизації подібних активів на період реконструкції, ремонту чи модернізації [**Error! Reference source not found.**].

Серед необоротних активів, облік яких регулюється П(С)БО 7, значаться й інші необоротні матеріальні активи. У міжнародних стандартах про такі облікові категорії не згадується. А предмети прокату, що значаться серед цих активів, цілком очевидно, належать до МСФЗ 40 «Інвестиційна нерухомість» як вид довгострокових активів, бо вони явно придбані з метою отримання інвестиційного доходу.

Під первісною вартістю розуміють суму сплачених (або таких, що підлягають сплаті) коштів чи їх еквівалентів або справедливу вартість іншого відшкодування, переданого за той чи інший актив на дату його придбання.

На підставі порівняльної характеристики МСБО 16 та П(С)БО 7 можна сказати, що зазначені нормативні документи, поряд з тотожними, містять відмінні положення. Крім того, ці документи мають надавати користувачам інформацію щодо змін у складі основних засобів протягом періоду та розкриття інформації про залишки на звітну дату, тому вони не повинні суперечити один одному.

Отже, первісна вартість об'єкта основних засобів – це сукупність витрат у грошовому вираженні, що створюють вартість, за якою об'єкт купують (будують, споруджують), доставляють і доводять до готовності для експлуатації. Це визначення однаково правильне як для обліку за МСФЗ, так і для обліку за національними П(С)БО, порівняння наведене у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Порівняння міжнародного та національного стандартів з обліку основних засобів

Ознака	П(С)БО 7 «Основні засоби»	МСБО 16 «Основні засоби»
1	2	3
Переоцінка		
Об'єкт, що не підлягають переоцінці	Малоцінні необоротні матеріальні активи та бібліотечні фонди, якщо амортизація їх вартості нараховується у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, яка амортизується, та решта 50 % вартості, яка амортизується у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта 100% вартості	Не розглядається
Визначення суми амортизації на дату переоцінки	Переоцінена сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки	Будь-яка сума амортизації на дату переоцінки: а) перераховується пропорційно до зміни валової балансової вартості активу так, що балансова вартість активу після переоцінки дорівнює сумі переоцінки; б) виключається з валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу

Амортизація		
Методи нарахуванн я амортизації	Прямолінійний, виробничий (метод суми одиниць продукції»)	
	Зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний	Метод зменшення залишку

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
Момент початку нарахування амортизації	3 місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання	Не розглядається
Момент припинення нарахування амортизації	Починаючи з місця, наступного за місяцем: вибуття об'єкта основних засобів; переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію	Не розглядається
Надходження основних засобів на підприємство		
Шляхи	Придбання, створення власними силами	
	Безоплатне надходження, внесок до статутного капіталу, переведення до об'єктів основних засобів зі складу оборотних активів (товарів, готової продукції)	Виготовлення подібних активів для продажу в процесі звичайної господарської діяльності
Вибуття основних засобів		
Шляхи	Продаж	
	Безоплатна передача, невідповідність критеріям визнання активу	Виключення активу з використання без очікування економічних вигід від його вибуття
Часткова ліквідація об'єкта основних засобів	Первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта	Не визначається

Джерело: розроблено автором на основі вивчення вимог МСФЗ та П(С)БО

Отже, витрати, що формують вартість об'єкта основних засобів, – це грошове вираження вартості, за якою об'єкт купують (будують, споруджують), доставляють і доводять до готовності для експлуатації плюс передбачувані витрати на його ліквідацію після закінчення терміну експлуатації.

Безумовно, власникам підприємств самостійно вирішувати, чи застосовувати міжнародні стандарти для ведення обліку, чи дотримуватись національних. Але, оскільки МСБО вбирають в себе позитивний досвід багатьох країн, на нашу думку, було б доречним почати удосконалювати національні стандарти, або ж надати міжнародним стандартам статус

національних. Це б полегшило роботу бухгалтерів, підприємства яких мають справу з іноземними партнерами, і покращило імідж країни.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

2.1 Організаційно – економічна характеристика підприємства

Новоолексіївська колійна машинна станція (НКМС) є відокремленими структурним підрозділом регіональної філії «Придніпровська залізниця» Акціонерного товариства «Українська залізниця» і входить до складу служби колії регіональної філії «Придніпровська залізниця».

Місце знаходження НКМС: Херсонська область, Генічеський район, селище міського типу Новоолексіївка, вулиця Залізнична 1.

Підприємство засноване більше 58 років тому. Раніше це була ПДМС–2, з 01 січня 1963 р. організована колійна машинна станція №137 (наказ МПС №30/11), а з грудня 2016 року Новоолексіївська КМС.

Відокремлений структурний підрозділ Новоолексіївської КМС існує з метою оздоровлення залізничної колії для забезпечення безпеки руху поїздів з встановленою швидкістю.

Основним напрямом діяльності Новоолексіївської КМС є виконання робіт на мережах залізниць, які експлуатуються:

- по реконструкції колії;
- капітальному ремонту колії;
- середньому ремонту колії;
- комплексно-оздоровчому ремонту колії;
- заміні інвентарних рейок довгомірними рейковими плітями безстикової колії;
- заміні стрілочних переводів;

– владанні нових стрілочних переводів.

На базі НКМС також виконуються допоміжні роботи, такі як:

- ремонт колійної техніки;
- ремонт техніки на колійному та гусінічному ходу;
- обслуговування козлових кранів;
- ремонт будівель та споруд;
- ремонт під'їзної колії.

Підприємство розташоване на 24,23 га площі, та включає в себе:

- цех машин важкого типу – займається експлуатацією та
- ремонтом колісукладальних кранів (УК-25/9-18), самохідних моторних платформ (МПД), стрілових кранів на залізничному ходу (КЖДС-16), залізнично-будівельної машини Струг (СС-1М);
- колійні машини виправно-підбивально-рихтувальні (ВПр-02) – 2 шт.;
- рихтувальник (Р-2000) – 1 шт.;
- виправно-підбивно-опорядкувальна машина (ВПО) – 1 шт.;
- щєбіноочисна машина (ЩОМ-4 та ЩОМ-МФ) – 1 шт.

Колійні машини забезпечують максимальну механізацію важких колійних робіт, це:

- цех вантажопідіймальних кранів (11 козлових кранів);
- ланкозбиральний цех – виконує роботи з монтажу рейко-шпальної;
- решітки;
- механічний цех колони – забезпечує виконання землерийних робіт;
- виконання робіт засобами малої механізації при виконанні колійних робіт;
- колійна колона – забезпечує виконання колійних робіт.

Також є підсобні цеха: електроцех, господарчий цех з обслуговування службово-технічних вагонів, автотракторний цех, цех хопер-дозаторних та думпкарних вертушок – забезпечує перевезення, вивантаження баласту для ремонтів колії по всій регіональній філії «Придніпровська залізниця». Всього

10 вертушок.

Підприємство розташоване в 21 приміщенні – адміністративний корпус, санітарно-побутовий корпус, майстерні, ангари, склади та інше.

Наразі підприємство Новоолексіївську КМС очолює:

- начальник – Ільяшенко О.М.
- заступник начальника – Нікітенко А.А.
- головний інженер – Яворський В.М.
- головний бухгалтер – Горянська І.Ю. Веде діяльність із складання документальних звітів підприємства, має право другого підпису.
- головний економіст – Войтенко С.В.

Підприємство НКМС має лінійно-функціональну організаційну структуру управління, вона характеризується тим, що керівник підприємства передає частину своїх обов'язків та уповноважень функціональним заступникам, що дозволяє розподілити адміністративно-управлінську роботу і доручити її найбільш кваліфікованим кадрам та робітникам.

Організаційна структура управління Новоолексіївської колійно машинної станції наведена на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Організаційно-управлінська структура Новоолексіївської колійно машинної станції

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

Організаційна структура управління відображає внутрішню форму

системи управління, тобто сукупність таких елементів, як структурні виробничі підрозділи, розподілення між ними прав та відповідальності. В ній реалізуються різні вимоги до вдосконалення систем управління.

Зі схеми випливає, що функціональні керівники мають право безпосередньо впливати на виконавців. При цьому, щоб усунути можливість отримання виконавцями суперечливих вказівок, використовують одне з наступних застережень:

- вводиться пріоритет вказівок лінійного керівника;
- функціональному керівнику передається лише частина повноважень;
- функціональному керівнику передається тільки право рекомендацій.

Переваги лінійно-функціональної організаційної структури управління:

- спеціалізація функціональних керівників;
- інформаційна оперативність;
- розвантаження вищого керівництва;
- стимулювання ділової і професійної спеціалізації;
- висока виробнича реакція підприємства (побудована на вузькій;
- спеціалізації виробництва і вузькій кваліфікації фахівців);
- зменшення дублювання у функціональних ділянках;
- поліпшення координації діяльності у функціональних ділянках.

Недоліками такої структури є:

- ускладнення й уповільнення передачі інформації, що позначається
 - на швидкості й своєчасності прийняття управлінських рішень;
- ланцюг команд від керівника до виконавця стає занадто довгим, що ускладнює комунікацію;

- складність взаємодії лінійних і функціональних керівників;
- перевантаження керівників в умовах реорганізації;
- опір змінам в організації.

Бухгалтерію структурного підрозділу Філії Товариства очолює головний бухгалтер, який підпорядковується керівнику структурного

підрозділу регіональної філії.

Обов'язки головного бухгалтера визначаються відповідно до вимог пункту 7 статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Конкретні обов'язки, права та відповідальність кожного працівника бухгалтерської служби встановлюються посадовими інструкціями, які затверджуються керівником Філії Товариства.

Філії своїми наказами встановлюють порядок організації бухгалтерського обліку Філії, в якому визначаються:

- перелік посадових осіб, які ведуть облік;
- перелік посадових осіб, які мають право підпису первинних документів на здійснення господарських операцій;
- відповідальні за складання первинних документів, які фіксують факт здійснення господарських операцій;
- перелік посадових осіб, з якими укладається договір про повну матеріальну відповідальність за збереження всіх прийнятих ними цінностями;
- графік документообороту, який повинен забезпечити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожен первинний документ;
- в які терміни та яким чином здійснюється збір, обробка, узагальнення та надання інформації;
- склад робочої інвентаризаційної комісії;
- інші особливості організації роботи та ведення обліку.

Бухгалтерський облік господарських операцій в Товаристві здійснюється згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій ПАТ «Укрзалізниця».

Станом на 31 грудня 2020 та 2021 років у складі основних засобів повністю зношені основні засоби складають 990 тис. грн. та 1839 тис. грн. відповідно.

Таблиця 2.1 – Склад основних засобів СП «Новоолексіївська КМС» станом на 2020-2021 рр.

	Будівлі	Машини та обладнання	Транспорт	Меблі та приладдя	Інвест.нерухомість	Незавершене будівництво	Інші	Всього
Первісна вартість основних засобів								
31 грудня 2020р.	20738	49516	574	129 1	5985	-	-	78104
Рекласифікація		-3962						-3962
Ремонти		2352	21					2373
Коригування ремонтів		-1						-1
Вибуття		-247						-247
31 грудня 2021р.	23171	49167	600	129 8	5985	-	-	
Накопичена амортизація								
31 грудня 2020р.	7326	33246	407	630				41609
Нарахування за рік	863	2465	78	300				3706
Вибуття		-241						-241
31 грудня 2021р.	8189	35470	485	930				45074
Чиста балансова вартість								
31 грудня 2020р.	13412	16270	167	661	5985			36495
31 грудня 2021р.	14982	13697	115	368	5985			35147

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

При проведенні трансформації показників фінансової звітності керівництво виявило ознаки зменшення корисності основних засобів та провело списання балансової вартості до складу нерозподіленого прибутку. Крім того, в фінансовій звітності було відображено справедливу вартість основних засобів в зв'язку з чим підприємство провело дооцінку основних засобів з залученням незалежного оцінювача. Проведення дооцінки викликало збільшення суми витрат підприємства. Інших активів, які можуть

бути класифіковані як основні засоби підприємство не має.

Обсяг, структуру та динаміку основних засобів за балансовою вартістю, аналіз цих складових зобразимо в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз обсягу та динаміки основних засобів СП «Новоолексіївська КМС» за 2020-2021 рр.

Показник	2020р.		2021 р.		Абсолютне відхилення (+,-) 2021р. до 2020р.	
	Σ	%	Σ	%	Σ	%
Загальна сума основних засобів в т.ч.	36495	100,00	35147	100,00	-1348	0,00
1) будівлі, споруди, передавальні споруди	13412	36,75	14982	42,63	1570	5,88
2) машини та обладнання	16270	44,58	13697	38,97	-2573	-5,61
3) транспортні засоби	167	0,46	115	0,33	-52	-0,13
4) інструменти, прилади, інвентар (меблі)	661	1,81	368	1,05	-293	-0,76
5) інвестиційна нерухомість	5985	16,40	5985	17,03	0	0

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

Аналіз розрахунків наведених в таблиці 2.2 показує, що загальний обсяг основних засобів на СП «Новоолексіївська КМС» за 2020-2021 рр. зменшився на 1340 тис. грн., що відбулося переважно за рахунок зменшення таких складових, як: машини та обладнання на 2573 тис. грн., транспортні засоби на 52 тис. грн., інструменти, прилади, інвентар (меблі) на 293 тис. грн. Проте, поряд із зменшенням цих складових відбулося збільшення таких як будівлі та споруди на 1570 тис. грн. та не змінилась вартість інвестиційної нерухомості, що загалом послаблює наявну негативну тенденцію у вартості основних фондів підприємства.

Основну частку основних засобів на СП «Новоолексіївська КМС» у 2020-2021 рр займають будівлі та споруди, які становлять 36-42 % загальної величини основних засобів, машини та обладнання 45-39 % та інвестиційна нерухомість 16-17 %. Всі інші складові є незначними в загальній величині основних засобів на підприємстві.

Таблиця 2.3 – Аналіз стану та ефективності використання основних фондів СП «Новоолексіївська КМС»

Показник	2020р.	2021р.	Абсолютне відхилення (+, -) 2021р. від 2020р.
1. Фондомісткість	0,47	0,378	-0,092
2. Фондоозброєність	130,81	125,98	-4,83
3. Коефіцієнт зносу ОЗ	0,027	0,052	0,025
4. Коефіцієнт придатності ОЗ	0,973	0,948	-0,025
5. Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,0088	0,0128	0,004
6. Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,0068	0,0083	0,0015
7. Коефіцієнт приросту ОЗ	0,0020	0,0045	0,0025
8. Фондовіддача	2,13	2,65	0,52
9. Рентабельність ОЗ	0,033	0,1102	0,0772

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

Додаткові данні:

Середньооблікова чисельність працівників = 279

Вартість введених ОЗ = 320 і 450

Вартість вибулих ОЗ = 293 (2021р.)

Прибуток у 2020 і 2021 роках на основі звітності: 1213 тис. грн. і 3878 тис.грн.

На «Новоолексіївський КМС» за 2020-2021 рр. спостерігається зменшення вартості основних засобів на 1340 тис. грн., проте є незначна тенденція щодо їх надходження.

Позитивним явищем в діяльності підприємства є те, що основні засоби зношені лише на 5% та простежується тенденція до їх збільшення. Коефіцієнт оновлення за досліджений період є дуже низьким, проте позитивним явищем є його тенденція до зростання, а саме з 0,0088 до 0,0128, а це майже в півтора рази.

Також, зменшилася фондоозброєність підприємства, що потребує детальної уваги керівників. Фондовіддача та рентабельність основних засобів показали чітку позитивну тенденцію, що свідчить про ефективне керівництво та раціонально продуману торговельну політику на СП «Новоолексіївська КМС».

На приріст продукції впливає як збільшення обладнання та основних фондів у цілому, так і ефективність використання ОЗ (фондовіддача).

2.2 Документальне оформлення та облік придбання та вибуття основних засобів

Первинні документи є основою бухгалтерського обліку. І тільки та інформація, що міститься в первинних документах, потім попадає в реєстри синтетичного й аналітичного обліку і систематизується на рахунках бухгалтерського обліку. Більш того, саме первинними документами повинні бути підтвержені дані податкового обліку. От чому правильне і своєчасне складання цих документів – це необхідна умова для впевненості бухгалтера в завтрашньому дні, у тім, що ніякі перевіряльники не зможуть висунути претензії до його роботи (а отже – і притягти до відповідальності).

Розглянемо порядок застосування і зразки заповнення цих первинних документів при надходженні ОЗ і їхньому обліку на підприємстві СП «Новоолексіївська КМС».

Рух основних засобів, пов'язаний із здійсненням господарських операцій з надходження, внутрішнього переміщення та вибуття основних засобів, оформлюють типовими формами первинної облікової документації, затвердженими наказом Міністерства статистики України від 29.12.95 р. № 352 (табл. 2.4).

При надходженні ОЗ на кожен об'єкт складається типова форма № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів». Причому цей документ складається незалежно від причини, по якій ОЗ надходять на підприємство: договір закупівлі-продажу, безкоштовна передача, розпорядження Управління підприємства і т.д. і т.п.

Таблиця 2.4. – Типові форми первинного обліку основних засобів

№ форми	Назва
03-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів
03-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів
03-3	Акт на списання основних засобів
03-4	Акт на списання автотранспортних засобів
03-5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини
03-6	Інвентарна картка обліку основних засобів
03-7	Опис інвентарних карток по обліку основних засобів
03-8	Картка обліку руху основних засобів
03-9	Інвентарний список основних засобів (за місцем їх знаходження, експлуатації)
С І-14	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)
03-15	Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій)
03-16	Розрахунок амортизації по автотранспорту

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Форма № 03-1 заповнюється комісією, що призначена наказом керівника, у двох екземплярах: один - для приймаючої, другий - для передавальної сторони, і затверджується керівником. Після затвердження форма повинна бути передана в бухгалтерію підприємства разом з технічною документацією на об'єкт ОЗ [**Error! Reference source not found.**].

Для обліку ОЗ на підприємстві СП «Новоолексіївська КМС» передбачено кілька типових форм. А саме:

- типова форма № 03-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»;
- типова форма № 03-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів»;
- типова форма № 03-8 «Картка обліку руху основних засобів»;
- типова форма № 03-9 «Інвентарний список основних засобів».
- типова форма № 03-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» відкривається на кожен об'єкт ОЗ окремо (чи на групу однотипних об'єктів, на які заведена одна форма № 03-1 і які будуть експлуатуватися в одному підрозділі). Заповнюється вона на підставі форми № 03-1 і інших супровідних документів в одному екземплярі. У формі № 03-6 дається коротка індивідуальна характеристика об'єкта ОС, указуються його

особливості.

При ремонті, реконструкції, модернізації й інших видах поліпшень ОЗ дані про такі роботи заносяться у форму № ОЗ-6 на підставі форми № ОЗ-2 «Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів», а при списанні ОЗ джерелом зведень є форма № ОЗ-3 «Акт списання основних засобів».

У випадку великої кількості інформації про об'єкт картку типової форми № ОЗ-6 заміняють на нову, а стара зберігається на підприємстві як довідковий документ.

Типова форма № 03-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів» призначена для реєстрації всіх інвентарних карток ОЗ, відкритих на підприємстві. Ця форма складається в одному екземплярі і служить для контролю за наявністю карток форми № 03-6.

Типова форма № ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів» відкривається на кожну класифікаційну групу ОЗ і заповнюється щомісяця. У цій картці збирається інформація про надходження ОЗ на підприємстві СП «Новоолексіївська КМС» (на підставі форми № 03-1), про суми нарахованої амортизації, про вибуття ОЗ (на підставі форми № 03-3). Як правило, картка форми № 03-8 ведеться тими підприємствами, у яких немає машинної обробки інформації з ОЗ.

Типова форма № 03-9 «Інвентарний список основних засобів» призначена для обліку ОЗ конкретної класифікаційної групи за місцем їх перебування й експлуатації, а отже, по конкретним матеріально відповідальним особам. У картку заносяться зведення про кожен об'єкт ОЗ. Форма № 03-9 виконує функції ті ж, що і форма № 03-6, і дані в цих формах повинні збігатися.

Згідно п. 7 П(С)БО 7 придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства СП «Новоолексіївська КМС» по первісній вартості.

Контроль за схоронністю основних засобів забезпечується їхнім

обліком по об'єктах, місцеві чи використання збереження, матеріально відповідальним особами.

Приймання основних засобів на СП «Новоолексіївська КМС» здійснюється відповідно до Акта приймання-передачі основних засобів типової форми № 03-1, що складається комісією, призначеної наказом керівника підприємства. В Акті вказуються первісна вартість об'єкта, коротка технічна характеристика, місце експлуатації. До нього додається технічна документація об'єкта. Кожному об'єкту основних засобів присвоюється інвентарний номер, і на нього відкривається інвентарна картка типової форми № 03-6. Остання є реєстром аналітичного обліку.

На однотипні об'єкти невеликої вартості (інструменти, виробничий і господарський інвентар і т.п.), що надійшли на підприємство СП «Новоолексіївська КМС» в одному місяці і які будуть експлуатуватися в одному підрозділі, а також мають однаковий термін корисного використання, доцільно відкривати одну загальну інвентарну картку.

Картки діючих основних засобів розміщуються по їхніх класифікаційних групах і місцям експлуатації. Для забезпечення схоронності інвентарні картки реєструються в спеціальних описах (ф. № 03-7).

Таблиця 2.5 – Класифікація необоротних активів СП «Новоолексіївська КМС»

Основні засоби	Інші необоротні матеріальні активи	Нематеріальні активи
103 – будинки та споруди	112 – малоцінні необоротні матеріальні активи	127 – інші нематеріальні активи
104 – машини та обладнання	113 – тимчасові не титульні споруди	
105 – транспортні засоби	115 – інвентарна тара	
106 – інструменти, прилади та інвентар	117 – інші необоротні матеріальні активи	
109 – інші основні засоби		

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

По місцях використання (перебування) облік основних засобів ведеться в інвентарних списках (ф. № 03-9). Щомісяця підсумкові дані інвентарних карток на об'єкти основних засобів, що надійшли на підприємство СП «Новоолексіївська КМС», заносяться в картки обліку руху основних засобів (ф. № 03-8), що ведуться в розрізі груп основних засобів. Ці картки заміняють аналітичні відомості по рахунку 10 «Основні засоби». Тому їхній загальний підсумок щомісяця зіставляється з підсумком синтетичного обліку даного рахунка.

Зокрема на субрахунку 103 обліковуються адміністративні будівлі, будівлі виробничих цехів, склади під запаси і готову продукцію, ангари, їдальні.

На субрахунку 105 обліковуються: легкові автомобілі, вантажні автомобілі.

На субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» - відображається вартість предметів, строк корисного використання яких більше одного року, зокрема вартість спеціальних інструментів і спеціальних пристосувань, вартість яких погашається нарахування зносу за встановленою підприємством ставкою з урахуванням очікуваного способу використання таких об'єктів та інші предмети, які за вартісними ознаками підприємством зараховано до складу малоцінних необоротних матеріальних активів [**Error! Reference source not found.**].

На дебеті субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» відображають надходження (придбання, створення, безоплатно отримання активів на підприємство (за первісною вартістю); сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (реконструкція, модернізація), що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта необоротних матеріальних активів; за кредитом субрахунку 112 відображаються вибуття таких активів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єктів та

сума їх уцінки.

Придбання необоротних активів

При придбанні необоротних активів складають акти приймання-передачі та акти введення в експлуатацію, а також заводять інвентарні картки.

Придбаний об'єкт ОЗ зараховується на баланс за первинною вартістю (п.7П(С)БО 7) Первинна вартість ОЗ, придбаних за плату, складається з витрат, зазначених у п. 8 П(С)БО 7. Наприклад проводки подані у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Основні проводки з придбання основних засобів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн
1	Придбання об'єкта основного засобу	152	685	12000,00
2	ПДВ у вартості основного засобу	641	685	3000,00
3	Понесені витрати з послуг монтажу, установки, доставки	152	685	3500,00
4	ПДВ у вартості послуг	641	685	350,00
5	Відрахування до Пенсійного Фонду при придбанні об'єктів нерухомості та автотранспорту	152	651	400,00
6	Зарахування об'єкта до складу основних засобів	10	152	13450,00

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Облік необоротних матеріальних активів ведеться аналогічно обліку основних засобів. Вартість малоцінних необоротних матеріальних активів, які обліковуються на рахунку 112 визначається обліковою політикою.

На сьогодні організація бухгалтерського і податкового обліку основних засобів істотно відрізняється.

Податкове законодавство оперує терміном «основні фонди», під яким розуміються матеріальні цінності, що використовуються в господарській діяльності платника податків протягом періоду, що перевищує 365 календарних днів з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, і вартість яких поступово зменшується в зв'язку з фізичним чи моральним зносом.

Остаточне рішення щодо відповідності об'єктів основних засобів визначеним групам податкового законодавства залежить від їхніх конкретних

характеристик.

Якщо на підприємстві активів СП «Новоолексіївська КМС», з будь якої причини, основний засіб не відповідає ознакам активу, то приймається рішення про його списання.

Фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається вирахуванням з доходу від вибуття об'єктів основних засобів їх залишкової вартості, непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям основних засобів.

У випадку часткової ліквідації об'єкта основних засобів його первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються, відповідно, на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Ліквідація основних засобів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн
1	Списаний верстат за рахунок зносу	131	104	7600,0
2	Списана залишкова вартість верстата	976	104	12500,0
3	Податкові зобов'язання з ПДВ, якщо не доведена неможливість подальшого використання об'єкта	976	641	3800,0
4	Витрати з ліквідації	976	65,20	800,0
5	Отримані матеріали від ліквідації	20	746	400,0
6	Списання витрат на фінансовий результат	793	976	14500,0
7	Списання доходів на фінансовий результат	746	793	350,0
	Збиток			4480,0

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

Узагальнена інформації про наявність і рух основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, зносу та капітальних інвестицій необоротних активів відображається в регістрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності (див. табл. 2.8).

Для визначення непридатності основних засобів до використання, можливості їх використання іншими підприємствами, організаціями та установами, неефективності або недоцільності їх поліпшення (ремонт),

модернізації тощо) та оформлення відповідних первинних документів керівником підприємства створюється постійно діюча комісія.

В актах на списання наводяться дані, що характеризують об'єкти основних засобів: рік виготовлення або будівництва об'єкта, дата його надходження на підприємство і початок експлуатації, первісна (переоцінена) вартість об'єкта, сума нарахованого зносу, передбачений і фактичний строк корисного використання, проведені ремонти, причини вибуття тощо.

Таблиця 2.8 – Розкриття інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, їх знос та капітальні інвестиції в облікових регістрах та фінансовій звітності

Шифр та назва рахунку	Регістри обліку	Номер рядку в Балансі (ф.№1)	Номер рядку в Примітках до річної фінансової звітності (ф. №5)
10 «Основні засоби»	Журнал 4	030, 031	100-180, 260-268
11 «Інші необоротні матеріальні активи»	Журнал 4	030, 031	190-260
131 «Знос основних засобів»	Журнал 4	032	100-180 (графи 4, 7, 9, 10, 13, 15, 17, 18), 268
132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»	Журнал 4	132	190-260 (графи 4, 7, 9, 10, 13, 15, 17, 19)
15 «Капітальні інвестиції»	Журнал 4, Відомість 4.1	020	280-340
18 «Інші необоротні активи»	Журнал 4	070	170

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

У разі списання основних засобів, які вибувають в результаті аварії або стихійного лиха, до акта додається копія акта аварії і зазначаються обставини стихійного лиха.

Регістри аналітичного обліку основних засобів, що вибули, додаються до документів, якими оформлені факти вибуття основних засобів.

Складені комісією акти на списання основних засобів відображаються в бухгалтерському обліку після їх затвердження (погодження) посадовою особою (керівним органом), уповноваженою згідно законодавства (статуту підприємства) приймати рішення щодо розпорядження (відчуження,

ліквідації) об'єктів основних засобів.

2.3 Методи та облік амортизації основних засобів

Визначення багатьох термінів у стандартах бухгалтерського обліку не збігається з визначенням цих же термінів у податковому законодавстві. І навпаки, багато понять, виражені тими самими словами й означаючи однакові по своїй економічній суті явища, мають різні значення. Термін «амортизація» – наочне тому підтвердження. Без уточнення цей термін може вживатися тільки в теоретичному або загальноекономічному змісті. Для практичного застосування обов'язкова конкретизація щодо сфери застосування і виду обліку.

Так амортизація це:

- вартість необоротних активів (бухгалтерський облік);
- витрати на придбання, виготовлення й поліпшення основних засобів (податковий кодекс).

Бухгалтерське визначення терміну «амортизація» наведене у п.4 П(С)БО №7: «Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)». Згідно тієї ж норми «сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання» називається зносом основних засобів.

Згідно з податковим кодексом амортизаційні відрахування відображається тільки в момент їхнього нарахування. У бухгалтерському обліку суми нарахованої амортизації накопичуються, а потім (по мірі необхідності) з ними здійснюються деякі інші операції. Зокрема, сума накопиченої амортизації (зносу) може бути переоцінена (якщо переоцінюється об'єкт основних засобів), а коли об'єкт вибуває, сума накопиченої амортизації (зносу) списується. При цьому здійснюються всі ці операції відповідно до правил, встановлених П(С)БО №7, Інструкцією № 291

і деякими другими документами [**Error! Reference source not found.**].

Відповідно до П(С)БО №7 амортизація основних засобів нараховується із застосуванням наступних методів:

- прямолінійного;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості;
- кумулятивного;
- виробничого(метод суми одиниць продукції);

Методи нарахування амортизації, запропоновані в П(С)БО №7, можна умовно розділити на два види:

- методи амортизації, використання основних засобів, що базуються на часі, тобто перші чотири у переліку;
- метод амортизації, що базується на кількості одиниць, отриманих від використання об'єктів основних засобів. До нього відноситься виробничий метод нарахування амортизації.

Треба звернути увагу, що на основні засоби груп 1 та 13 амортизація не нараховується.

Суми амортизаційних відрахувань не підлягають вилученню до бюджету, а також не можуть бути базою для нарахування будь-яких податків та зборів.

Нарахування амортизації в обліку відображають збільшенням суми витрат підприємства і зносу основних засобів з одночасним збільшенням суми амортизаційних відрахувань за рахунком 09 «Амортизаційні відрахування». Нарахування зносу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів оформлюється наступними записами на рахунках бухгалтерського обліку (табл. 2.9).

Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його

використання [Error! Reference source not found.].

Таблиця 2.9 – Кореспонденція рахунків з обліку зносу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано амортизацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів підприємством, що не використовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами»: А)об'єктів виробничого призначення	23 «Виробництво» 91 «Загально-виробничі витрати»	131 «Знос основних засобів» 132»Знос інших необоротних матеріальних активів»
	Б)об'єктів загальногосподарського призначення	92 «Адміністративні витрати»	
	В)об'єктів, що забезпечують збут продукції	93 «Витрати на збут»	
	Г)об'єктів, що використовуються для виконання наукових досліджень та розробок	941 «Витрати на дослідження та розробки»	
	Д)об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення	949 «Інші витрати операційної діяльності»	
	Е)об'єктів, що використовуються для ліквідації наслідків стихійних лих, техногенних катастроф, аварій	99 «Надзвичайні витрати»	
2	Нараховано амортизацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів підприємством, що використовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами»	83 «Амортизація»	131 «Знос основних засобів» 132»Знос інших необоротних матеріальних активів»
3	Збільшення суми амортизаційних відрахувань на суму нарахованої амортизації основних засобів та інших необоротних матеріальних активів	09 «Амортизаційні відрахування»	-

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним об'єктом, що входить до складу окремої групи основних засобів, у тому числі вартість ремонту, поліпшення таких засобів, отриманих безоплатно або наданих в оперативний лізинг (оренду), як окремий об'єкт амортизації.

Розглянемо особливості нарахування амортизації основних засобів на

прикладі підприємства СП «Новоолексіївська КМС». На цьому підприємстві використовується прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів.

Підприємство СП «Новоолексіївська КМС» придбало виробниче обладнання:

первісна вартість – 20 000 грн.;

ліквідаційна вартість – 2000 грн.;

очікуваний строк корисного використання обладнання – 5 років.

Очікуваний обсяг виробництва продукції, що буде виготовлена з використанням придбаного обладнання – 14 400 одиниць.

При використанні прямолінійного методу вартість об'єкту основних засобів списується однаковими частинами протягом усього періоду його експлуатації.

Річна сума амортизації визначається діленням амортизуємої вартості на очікуєий строк використання об'єкту основних засобів:

$$A = \frac{AB}{T}, \quad (2.1)$$

де A – сума амортизаційних відрахувань, грн.;

AB – амортизуєма вартість об'єкту, грн.;

T – очікуваний строк використання об'єкту.

За рік це складає $(20\,000 - 2000) / 5 = 3600$ грн.

Сума нарахованої амортизації також може бути розрахована множенням амортизуємої вартості основних засобів на норму амортизації.

$$A = AB \times H, \quad (2.2)$$

де H – норма амортизації.

Річна норма амортизації по цьому методу є величина, зворотна очікуваному строку корисного використання основних засобів у відсотках: $1 / 5 \times 100 \% = 20 \%$.

Звідси річна сума амортизації рівна: $(20\,000 - 2\,000) \times 20 \% = 3\,600$ грн.

Ця сума амортизації буде включатися щорічно (з року у рік), протягом строку корисного використання об'єкту, у склад витрат підприємства та відображатися у Звіті про фінансові результати. На цю ж суму рівномірно (з року у рік) буде збільшуватися накопичена амортизація (знос) та відповідно зменшуватися залишкова вартість об'єкту основних засобів, що відображаються у Балансі підприємства СП «Новоолексіївська КМС». Розглянемо на цьому прикладі, зображеному в табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Нарахування амортизації основних засобів прямолінійним методом, грн.

ПОКАЗНИКИ	РІК 0	РІК 1	РІК 2	РІК 3	РІК 4	РІК 5
Амортизаційні відрахування за рік	-	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600
Накопичена амортизація (знос) на кінець року	-	3 600	7 200	10 800	14 400	18 000
Залишкова вартість на кінець року	20 000	16 400	12 800	9 200	5 600	2 000

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІЇВСЬКА КМС»

Метод прямолінійного списання, як правило використовується по відношенню до об'єктів основних засобів, стан яких залежить виключно від строку корисного використання та на них не діє вплив інших факторів. До таких основних засобів відносять будови, споруди, меблі та інші.

Характеризуючи метод прямолінійного списання, не можна не відмітити його переваги у простоті розрахунків та рівномірності розподілу сум амортизації між обліковими періодами, простоті, точності розрахунків. Його використання особливо доцільно, коли ступінь експлуатації об'єкта основних засобів у кожному звітному періоді залишається незмінною. Він

передбачає практично рівномірний спад економічної корисності об'єкту із року у рік.

Але ж недоліком такого методу є те, що при його використанні не враховується моральний знос, а також не робиться реальна оцінка виробничої потужності основних засобів у різні роки експлуатації. Практика показує, що знос машин збільшується у перші роки їх експлуатації, потім величина зносу стабілізується, а у останні роки експлуатації знос машин знову зростає. Що до морального зносу машин, то він також нерівномірний. Застосування наданого методу не завжди забезпечує повне перенесення вартості основних засобів на знов створений продукт, в результаті чого створюється недоамортизація основних засобів, що є прямим збитком підприємства.

2.4 Облік ремонтів та переоцінки основних засобів

Після надходження основних засобів кожне підприємство несе витрати, пов'язані з їх утриманням та експлуатацією. Відображення таких витрат в бухгалтерському обліку залежить від їх впливу на майбутні економічні вигоди.

Витрати на утримання та експлуатацію основних засобів можуть бути спрямовані на: поліпшення стану об'єкта для продовження строку корисної експлуатації та підвищення продуктивності нормативних показників його функціонування, підтримання об'єкта в робочому стані для збереження або відновлення майбутніх економічних вигод, що очікуються.

Для забезпечення експлуатаційності та ефективності використання, а також продовження строку служби основні засоби підлягають періодичним ремонтам (поточному, капітальному). СП «Новоолексіївська КМС» самостійно планує витрати на всі види ремонтів, виходячи з технічного стану

об'єктів основних засобів та забезпеченості матеріальними і фінансовими ресурсами. В основі поділу ремонтів на капітальний і поточний покладено принцип складності й періодичності проведення ремонтних робіт.

Ремонт основних засобів може виконуватися двома способами – підрядним і господарським.

При підрядному способі всі види робіт виконує підрядна організація, а підприємство-замовник здійснює оплату пред'явлених розрахунково-платіжних документів за виконані і прийняті за актами роботи (виходячи з їх договірної вартості).

При акцепті (тобто прийнятті до оплати) розрахунково-платіжних документів підрядчика в бухгалтерському обліку підприємства-замовника роблять запис по кредиту рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками» (на суму, прийняту до оплати розрахунково-платіжних документів підрядних організацій, відповідно договірній вартості робіт) і дебету рахунків:

- 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати» (на вартість ремонту об'єктів виробничого призначення);
- 92 «Адміністративні витрати» (на вартість ремонту об'єктів загальногосподарського призначення);
- 93 «Витрати на збут» (на вартість ремонту об'єктів основних засобів, які використовуються в підрозділах, зайнятих збутом продукції);
- 949 «Інші витрати операційної діяльності» (на вартості ремонту об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення) та ін.

Одночасно роблять запис по дебету рахунка 641 «Розрахунки за податками» у кореспонденції з кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками».

При господарському способі виконання робіт затрати по ремонту основних засобів відображаються на дебеті рахунків обліку витрат виробництва або обігу в кореспонденції з кредитом відповідних рахунків.

Якщо ремонт основних засобів (машин, обладнання, транспортних засобів та ін.) виконується ремонтним цехом підприємства, то облік таких затрат ведеться на дебеті рахунків:

- 23 «Виробництво» в кореспонденції з кредитом рахунків: 201
- «Сировина і матеріали», 207 «Запасні частини» та ін. (на вартість використаних для ремонту матеріалів і запасних частин);
- 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» (на вартість інструментів і пристосувань, використаних у виробництві);
- 66 «Розрахунки з оплати праці»;
- 65 «Розрахунки за страхуванням» (на суму заробітної плати робітникам за виконані ремонтні роботи і нарахованої суми збору на соціальні заходи) та ін.

Визначена за даними рахунка 23 «Виробництво» собівартість ремонтних робіт списується з кредиту цього рахунка на затрати тих господарських підрозділів, де знаходяться в експлуатації відремонтовані об'єкти (рахунки 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші витрати операційної діяльності» та ін.).

Виконані роботи оформляють Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ф. № 03-2), на підставі якого роблять відповідні записи в інвентарних картках із зазначенням дати і вартості ремонту.

Розглянемо на конкретному прикладі, як відображається в обліку вартість проведених ремонтів основних засобів.

На підприємстві СП «Новоолексіївська КМС» на комп'ютері, яким користується головний бухгалтер, проведено заміну материнської плати. Вартість плати становить 600 грн. (крім того ПДВ). Причому материнську плату придбано у підприємства, яке здійснювало її встановлення. За встановлення плати сплачено 200 грн. (крім того ПДВ).

В результаті ремонту зросла економічна вигода від використання основного засобу.

Витрати на ремонт, технічне обслуговування основних засобів, інші заходи з підтримання основних засобів в робочому стані, в результаті яких підтримуються на запланованому рівні, встановлюються чи зберігаються майбутні економічні вигоди, що спочатку очікуються від використання об'єкту основних засобів, включаються до складу витрат того періоду, в якому вони були здійснені.

Після вивчення особливостей обліку ремонту основних засобів, необхідно звернути увагу на характеристику обліку переоцінки основних засобів.

Підприємству надано право на кінець року здійснювати переоцінку основних засобів за справедливою вартістю.

Порядок відображення в бухгалтерському обліку результатів переоцінки вартості основних засобів визначається П(С)БО 7 і залежить від того, проводиться переоцінка вперше чи повторно.

Переоцінена первинна вартість і знос об'єкта основних засобів визначаються як добуток відповідно первинної вартості або зносу на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається шляхом ділення справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів відображається в складі капіталу у дооцінках (рахунок 41 «Капітал у дооцінках», субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»), а сума уцінки – в складі витрат звітного періоду (рахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»).

Порядок відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, пов'язаних з переоцінкою об'єктів основних засобів, наведено в таблиці (2.11).

На підприємстві СП «Новоолексіївська КМС» переоцінка основних засобів проводилась на 01.02.2015 р. у зв'язку з переходом на облік за МСФЗ.

У разі перевищення суми попередніх уцінок над сумою попередніх дооцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів при черговій

дооцінці вартості об'єкта основних засобів сума такого перевищення включається до складу доходів звітного періоду (рахунок 746 «Інші доходи від звичайної діяльності») з відображенням різниці між сумою останньої дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і зазначеним перевищенням у капіталу у дооцінках (рахунок 41 «Капітал у дооцінках», субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»).

Таблиця 2.11 – Облік операцій, пов'язаних з переоцінкою основних засобів

Зміст господарської операції	Дебет рахунка	Кредит рахунка
Відображення результатів дооцінки основних засобів	10 «Основні засоби»	411 «Дооцінка (уцінка)»
	411 «Дооцінка активів»	131 «Знос основних засобів»
	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»
	975 «Уцінка необоротних активів і	10 «Основні засоби»
Відображення результатів уцінки основних засобів раніше дооцінених	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»
	423 «Дооцінка активів»	10 «Основні засоби»
	975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»	10 «Основні засоби»
Відображення результатів дооцінених засобів раніше уцінених	10 «Основні засоби»	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»
	10 «Основні засоби»	411 «Дооцінка активів»
Відображення результатів дооцінених засобів раніше уцінених	411 «Дооцінка активів»	131 «Знос основних засобів»
Відображення суми перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок об'єкта основних засобів при його вибутті з підприємства	411 «Дооцінка активів»	441 «Прибуток нерозподілений»

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів спрямовується на зменшення додаткового капіталу (дебет рахунка капіталу у дооцінках (рахунок 41 «Капітал у дооцінках», субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних

засобів») з включенням різниці між сумою чергової уцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і зазначеним перевищенням до витрат звітного періоду.

У разі вибуття об'єктів основних засобів, які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості таких об'єктів включається до складу нерозподіленого прибутку (кредит рахунка 441 «Прибуток нерозподілений») з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЙЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

3.1 Мета, завдання та нормативно-правове регулювання аудиту основних засобів

Найважливіша мета аудиту – пізнання об'єктивної істини про господарські явища, що вивчаються. Під істиною розуміють ті знання про предмет, які правильно відображають цей предмет, відповідають йому. Оскільки істина відображає об'єктивно існуючий світ, її зміст не залежить від свідомості людини. Тобто істина об'єктивна, її зміст характеризується тими об'єктивними процесами, які вона відображає. Аудитор, в першу чергу, направляє свої зусилля на встановлення об'єктивної істини щодо дій і подій господарюючого суб'єкта.

Аудит як форма інтелектуальної діяльності має деякі особливості організації та методики проведення. Міжнародні асоціації бухгалтерів та аудиторів узагальнили досвід організації та методики обліку й аудиту в країнах з різними формами власності та господарювання у вигляді міжнародних стандартів аудиту (МСА), які у визначеній мірі можуть виконувати функції стандартів з обліку та аудиту.

До основних принципів аудиту належать:

- цілісність, об'єктивність та незалежність, конфіденційність, знання та компетентність;
- правила використання результатів роботи інших аудиторів;
- документальне оформлення, планування, отримання доказів

аудитором;

- перевірка систем внутрішнього контролю та обліку;
- аналіз висновків аудитора та складання ним звіту.

Аудиторська палата України з метою регламентування правил та порядку проведення аудиту і виконання аудиторських послуг прийняла Міжнародні стандарти аудиту в якості національних стандартів.

Правові та організаційні основи аудиторської діяльності в Україні регламентуються законодавством, а також нормативними актами про сертифікацію спеціалістів з аудиту та ліцензування їхньої діяльності.

Проводячи аудит основних засобів необхідно користуватися наступними основними нормативними документами, діючими в Україні, і які повинні застосовувати на всіх підприємствах при організації бухгалтерського обліку:

- Закон України «Про бухгалтерський облік и фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.99 — визначаються загальні принципи ведення бухгалтерського обліку.

- План рахунків бухгалтерського обліку підприємств, організацій і закладів, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 от 30.11.99.

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджені наказом Міністерства фінансів України №87 від 31.03.99.

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.02.2000.

- Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 69 о від 11.08.94 р.

- Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене наказом міністерства фінансів України № 88 від 24.05.95.

– Наказ міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» № 352 от 29.12.95.

– Інструкція «Про порядок визначення розмірів збитків від крадіжок, недостачі, знищення (пошкодження) матеріальних цінностей», затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.96.

Застосування міжнародних і національних норм аудиту (стандартів) сприяє поліпшенню якості контролю та активізації діяльності суб'єктів підприємства та достовірності відображення її в бухгалтерському обліку і звітності. Будь-яке підприємство незалежно від форми власності має певну кількість основних засобів, за допомогою яких здійснюється виробнича діяльність. Основні засоби є матеріальною основою виробництва, вони характеризують технічний стан підприємства та його економічний розвиток, виступають одним із головних технічних ресурсів господарської діяльності підприємства. Їх використання потребує організації нагляду та контролю за наявністю й збереженням з моменту придбання до вибуття.

Метою аудиту основних засобів є підтвердження достовірності даних про вартість основних засобів, відображених у фінансовій звітності. У фінансовій звітності вартісна оцінка основних засобів характеризується кількома показниками, наведеними в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Показники вартісної оцінки основних засобів

Код рядка за формою «Баланс» №1	Показник	Рахунок бухгалтерського обліку
030	Залишкова вартість	Різниця між залишками за рахунком 10 «Основні засоби» та субрахунком 131 «Знос основних засобів»
031	Первісна вартість	Рахунок 10 «Основні засоби»
032	Знос	131 «Знос основних засобів»
020	Незавершене будівництво	15 «Капітальні інвестиції»

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Розглянемо Баланс за перше півріччя 2021 року, а саме залишкову вартість, первісну вартість та знос основних засобів на початок та на кінець

звітнього періоду. Ці дані зображені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Дані балансу за показниками вартісної оцінки основних засобів

Показники	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
Залишкова вартість	2143,6	2114,7
Первісна вартість	3156,2	3348,5
Знос	-1012,6	-1233,8

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Залишкова вартість на кінець звітнього періоду зменшилась на 28,9 тис.грн.

Первісна вартість на кінець звітнього періоду в порівнянні з показниками на початок звітнього періоду збільшилась на 192,3 тис.грн.

А знос за цей же період збільшився на (221,2)тис.грн.

Основним завданням і метою аудиту основних засобів є:

- встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття;

- перевірка правильності розрахунку, своєчасного відображення зносу основних засобів;

- перевірка доцільності проведення ремонту основних засобів, контроль за витратами на капітальний ремонт, за правильністю їх відображення;

- перевірка правильності відображення в обліку фінансових результатів від вибуття (в т.ч. ліквідації) основних засобів;

- контроль за збереженням основних засобів;

- перевірка правильності проведення індексації основних засобів;

- підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами;

- встановлення своєчасності і правильності списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати;

Джерелами інформації для аудиту основних засобів є:

- Баланс (форма № 1);
- Звіт про фінансові результати (форма № 2);
- Звіт про власний капітал (форма № 4);
- Примітки до фінансової звітності (форма № 5);
- Синтетичні реєстри обліку основних засобів (головна книга, журнал-ордер № 4);
- Первинні документи з обліку основних засобів: інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, відомості індексації балансової вартості основних засобів.

При перевірці операцій по обліку основних засобів аудиторам на основі первинних даних і даних аналітичного і синтетичного обліку основних засобів звертається увага на наступні основні питання:

- своєчасність і правильність документального оформлення і відображення в облікових реєстрах надходження, переміщення і вибуття основних засобів;
- правильність розрахунку амортизаційних сум і віднесення їх на собівартість продукції, а також відображення її на рахунках синтетичного обліку;
- своєчасність і правильність списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати підприємства;
- правильність і своєчасність нарахування орендної плати за основні засоби і віднесення на собівартість продукції;
- правильність віднесення до основних засобів тих, що знаходяться на балансі підприємства;
- правомірність списання витрат на проведення ремонту основних засобів;
- своєчасність і правильність проведення інвентаризації і відображення результатів на рахунках;

- достовірність індексації вартості основних засобів і віднесення сум на рахунки бухгалтерського обліку;
- правомірність реалізації основних засобів, а також їх оцінка при реалізації як підприємством, так і приватною особою.

Щоб реалізувати всі ці задачі необхідно переконатися в правильності організації аналітичного обліку; вяснити чи всі основні засоби закріплені за матеріально відповідальними особами; правильність проведення останньої інвентаризації, які її результати і чи відображені вони в обліку; проконтролювати достовірність облікових даних про наявність і рух основних засобів.

3.2 Методика аудиту основних засобів

У відповідності з вимогами аудитор повинен мати достатню уяву про структуру внутрішнього контролю клієнта перед складанням плану аудиторської перевірки. Достатня уява про структуру контролю дозволяє аудитору визначити типи можливих відхилень, степені ризику і розробити методику проведення перевірки для їх виявлення. Аудитор отримує уяву про клієнта, визначаючи особливості заходів і процедур стосовно до кожного елементу структури контролю, і вясняючи, чи працюють вони в дійсності, тобто чи використовуються вони на підприємстві. Уява про структуру контролю, необхідного при складанні плану проведення аудиторської перевірки (тобто для встановлення і прийняття відповідних дій при визначенні можливості відхилення матеріалів) формується на основі раніше накопиченого на підприємстві досвіду використання результатів аудиторської перевірки за минулий рік, на основі анкетування персоналу фірми-клієнта, спостерігання за виконанням персоналом своїх обов'язків і аналізу підготовленого напередодні клієнтом опису заходів і процедур, а

також іншої документації. Для отримання свідчення про правильне використання заходів і процедур аудитор аналізує записи, документи, звіти.

Аудиторська перевірка повинна відповідати деяким вимогам і складатися з визначених етапів. Умовно можна виділити три етапи:

1) планування;

На першому етапі аудитор:

– насамперед знайомиться з клієнтом (це означає розуміння діяльності клієнта, знайомство з системами бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю);

– оформлює свої відносини з клієнтом контрактом та (або) листом – зобов'язанням;

– розраховує рівень суттєвості майбутньої перевірки;

– вивчає та оцінює системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю організації клієнта;

– оцінює аудиторські ризики;

– готує загальний план та програму аудиту.

Одним з найважливіших етапів процесу планування – оцінка системи внутрішнього контролю, основна мета якої – створення основи для планування аудиторської перевірки, а також визначення виду, часу проведення, об'єму аудиторських процедур, які знаходять своє відображення в аудиторській програмі. Тому характер і якість перевірки багато в чому будуть залежати від того, наскільки грамотно та достовірно аудитор вивчить систему внутрішнього контролю.

Система внутрішнього контролю може рахуватися ефективною, якщо вона своєчасно попереджає про виникнення недостовірної інформації, та виявляє її. Оцінюючи ефективність системи внутрішнього контролю, аудиторська організація повинна зібрати достатню кількість аудиторських доказів. Якщо аудиторська організація вирішує покластися на систему внутрішнього контролю і систему бухгалтерського обліку для отримання достатнього ступеню впевненості в достовірності бухгалтерської звітності,

вона повинна відповідним шляхом скорегувати об'єм аудиторської перевірки.

Аудиторський ризик – це ризик того, що аудитор може висловити неадекватну думку у тих випадках, коли в документах бухгалтерської звітності існують суттєві перекручення, інакше кажучи, за невірно підготовленою звітністю буде представлено аудиторський висновок без зауважень. Тому аудитор повинен проаналізувати ступінь ризику перед проведенням перевірки.

Для того щоб запобігти аудиторському ризику або зробити його мінімальним, аудитор має визначити оптимальний обсяг інформації для дослідження, щоб він міг взяти на себе професійну відповідальність. При цьому вартість доказів (свідочств) має бути мінімальною.

Після завершення аналізу ризику та перевірки системи внутрішнього контролю аудитори, опираючись на попередніх даних про економічного суб'єкта та результатах проведених аналітичних процедур, можуть приступити до розробки загального плану і програми аудиторської перевірки.

2) збір аудиторських доказів;

МСА 230 «Аудиторські докази» зазначено, що аудитор повинен одержати таку кількість аудиторських доказів, яка б забезпечила спроможність зробити необхідні висновки, при використанні яких буде підготовлено аудиторський висновок.

Аудиторські докази одержуються в результаті належного поєднання тестів системи контролю та процедур перевірки на суттєвість. За деяких обставин докази можуть бути одержані тільки в результаті процедур перевірки на суттєвість.

Аудиторські докази – інформація, одержана аудитором для вироблення думок, на яких ґрунтується підготовка аудиторського висновку та звіту. Аудиторські докази складаються з первинних документів та облікових записів, що кладуться в основу фінансової звітності, а також підтверджувальної інформації з інших джерел.

МСА 700, 701 передбачено, що аудитор повинен проаналізувати й оцінити інформацію, отриману на підставі аудиторських доказів, для формування висновку.

3) завершення аудиту.

Створений безпосередньо перед проведенням перевірки план визначає послідовність дій аудитора, тобто в яких напрямках і з якою інтенсивністю буде проводитися перевірка. Для кращого огляду і раціональної постановки задач можуть використовуватися графіки, діаграми і комп'ютерні системи.

У відповідності з вимогами правил (стандарту) аудиторської діяльності «Планування аудиту» нижче наведений примірний зміст і форма програми аудиту основних засобів.

Програма аудиту операцій з основними засобами включає такий перелік питань, які необхідно перевірити, і процедур (таблиця 3.3):

Таблиця 3.3 – Перелік питань та процедур у програмі аудиту операцій з основними засобами

№ п/п	Перелік питань	Процедури
1	2	3
1.	Чи назначені матеріально-відповідальні особи за збереження основних засобів?	перевірка документів
2.	Чи укладені договори про матеріальну відповідальність з особами, які відповідають за збереження основних засобів?	перевірка документів
3.	Оснащені чи ні приміщення пожежно-охоронною сигналізацією?	перевірка документів, усне опитування персоналу
4.	Чи організований порядок вивозу матеріальних засобів з території організації?	перевірка документів, усне опитування персоналу
5.	Чи проводилася інвентаризація основних засобів, як оформлені її результати?	перевірка документів
6.	Правильність віднесення предметів до основних засобів	перевірка документів
7.	Правильність нарахування амортизації по основним засобам, в тому числі прискореної	перевірка документів та арифметичні розрахунки
8.	Правильність проведення переоцінки основних засобів і оформлення її результатів	перевірка документів
9.	Правильність розділення основних засобів по призначенню (виробничі, невиробничі)	перевірка документів, усне опитування персоналу, інвентаризація
10.	Правильність оцінки основних засобів	перевірка документів і дотримання правил обліку

Продовження таблиці 3.3

1	2	3
11.	Правильність оформлення первинних документів, по надходженню та вибутті основних засобів	перевірка документів і дотримання правил обліку
12.	Правильність нарахування ПДВ при безкоштовній передачі основних засобів	перевірка документів
13.	Правильність нарахування податку на прибуток при реалізації основних засобів	перевірка документів
14.	Чи застосовується індекс інфляції для цілей оподаткування прибутку при реалізації основних засобів, правильність його застосування?	перевірка документів
15.	Правильність відображення в обліку операцій, пов'язаних з орендою основних засобів	перевірка документів і дотримання правил обліку
16.	Правильність відображення в обліку лізингових операцій	перевірка документів і дотримання правил обліку
17.	Правильність відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів	перевірка документів і дотримання правил обліку
18.	Правильність кореспонденції рахунків з обліку основних засобів	відсліджування
19.	Відповідність записів аналітичного та синтетичного обліку записам в формах бухгалтерської звітності по рахунку 10 «Основні засоби»	відсліджування

Джерело: розроблено автором на основі вивчення структури управління АТ «УЗ» РФ «ПРИДНІПРОВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ» СП «НОВООЛЕКСІВСЬКА КМС»

Найперше, що підлягає перевірці при аудиті основних засобів — це облікова політика підприємства. Тому що, перед тим як перевіряти як здійснюється облік треба перевірити, як цей облік на підприємстві організований. В обліковій політиці у відповідності з П(С)БУ 7 «Основні засоби» повинно бути вказано методи оцінки основних засобів, їх класифікація на підприємстві, методи амортизації, ознаки включення об'єктів до складу основних засобів та інше.

Аудитор повинен перевірити відповідність облікової політики чинному законодавству та бухгалтерським вимогам у відношенні основних засобів. Аудитор перевіряє, наскільки доцільно застосовувати ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, чи відповідає вона конкретним умовам роботи підприємства. Перевірці підлягає також стан синтетичного обліку і його зв'язки з даними аналітичного обліку.

СП «Новоолексіївська КМС» відповідає вимогам приказу про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства, який будується на основі Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Методика проведення аудиту основних засобів включає наступні етапи перевірки:

1) перевірка руху основних засобів

– надходження основних засобів — перевіряється правильність відображення в обліку надходження основних засобів; правильність бухгалтерського обліку оприбуткування їх незалежно від форми власності підприємства.

Аудитору необхідно перевірити чи створена комісія приймання основних засобів та оформлення її результатів, як оформлені договори купівлі-продажу основних засобів, протоколи договірних цін, правильність вказання первинної вартості в актах приймання-передачі основних засобів. Важливою умовою збереження основних засобів є проведення їх інвентаризації, тому в процесі контролю необхідно перевірити повноту та своєчасність її проведення, і правильність відображення результатів. Це потрібно, щоб переконатися наскільки можна довіряти результатам інвентаризації та зменшити аудиторський ризик. Аудитор має перевірити чи правильно виділено ПДВ при придбанні основних засобів. Аудитору також необхідно зосередити увагу на порядку формування первісної вартості окремих об'єктів основних засобів у випадках, коли в документах, що супроводжують купівлю, зазначено вартість не кожного об'єкта окремо, а кількох об'єктів разом. Первісну вартість придбаних об'єктів встановлюють пропорційно до справедливої вартості, виходячи з фактичних витрат на придбання.

– вибуття основних засобів – перевірка дозволу та порядку ліквідації основних засобів, а також бухгалтерських записів, які відображають ліквідацію, реалізацію, безоплатне передання основних засобів тощо

незалежно від форми власності підприємства.

При перевірці ліквідації основних засобів у зв'язку із зносом або пошкодженням розглядаються акти на ліквідацію основних засобів. Слід перевірити чи затверджений відповідний акт керівником підприємства, та чи зроблена відмітка бухгалтерії про фіксацію вибуття інвентарного об'єкта в інвентарній картці.

2) перевірка нарахування зносу(амортизації) на основні засоби – перевіряється застосування підприємством норм зносу основних засобів відповідно до чинного законодавства; порядку нарахування підприємством зносу(амортизації) основних засобів, застосування прискорених норм амортизації; правильність відображення в обліку зносу основних засобів залежно від форм власності.

3) перевірка проведення індексації основних засобів – перевіряється наявність проведення індексації балансової вартості основних засобів; правильність застосування коефіцієнтів індексації; використання понижуючих коефіцієнтів амортизації основних засобів; порядку відображення в обліку результатів індексації основних засобів.

Необхідно перевірити відображення у відповідних підтверджуючих документах результати переоцінки (актах переоцінки, довідках або розрахунках бухгалтерії, експертних висновках), а також в інвентарних картках обліку основних засобів.

4) перевірка порядку відображення ремонту основних засобів – перевірка правильності відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів. Аудитору необхідно з'ясувати, чи включено витрати з поліпшення об'єкту, що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, до первісної вартості об'єкта основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо). Інші витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані, повинні бути віднесені підприємством до складу витрат. При цьому слід пам'ятати про документальне оформлення: повинен бути складений кошторис на

проведення ремонтних робіт, і здійснений запис про проведений ремонт в інвентарній картці.

5) перевірка відповідності, повноти та достовірності обліку основних засобів.

На останньому етапі аудиту основних засобів перевіряють відповідність первинних документів синтетичним регістрам обліку. Для цього звіряються дані інвентарних карток обліку основних засобів з даними, актів приймання-передачі основних засобів, акти ліквідації, дозволи на реалізацію, журналу-ордеру № 4, Головної книги та фінансової звітності підприємства, балансу-форми № 1.

При перевірці аудитор орієнтується на можливі відхилення в облікових даних, які можуть вплинути на достовірність звітних показників. До типових помилок і відхилень належать:

- аналітичний облік основних засобів не ведеться в інвентарних картках (ОЗ-6);
- матеріальна відповідальність організується тільки стосовно власних основних засобів;
- оприбуткування основних засобів не по ціні їх придбання;
- невідповідність інформації про наявність основних засобів по даним Головної книги інформації про їх залишки по даним ОЗ-6, що нерідко веде до неправильного нарахування амортизації;
- до складу первісної вартості включені витрати по оплаті процентів за кредит;
- при купівлі основних засобів у фізичних осіб не завжди стягується податок;
- нарахування зносу основних засобів відбувається один раз в квартал;
- підприємство продовжує нараховувати знос на об'єкти з закінченим строком експлуатації;
- неправомірне прискорене нарахування зносу основних засобів;

– при передачі основних засобів як внесок до статутного капіталу іншого підприємства сума перевищення їх договірної вартості над балансовою нерідко включається до складу витрат майбутніх періодів, а по мірі нарахування дивідендів приєднується до балансового прибутку.

Процес аудиторської перевірки та її результати повинні бути документально оформлені.

Робочі документи аудитора – це записи, зроблені ним під час планування, підготовки, проведення перевірки, узагальнення її даних, також документальна інформація, отримана в процесі аудиту від третіх осіб, підприємства-клієнта, або усні відомості, задокументовані аудитором за допомогою тестування.

Склад та кількість аудиторських документів визначаються аудитором у кожному конкретному випадку. При цьому вирішальне значення відіграє мета складання робочих документів, а саме:

- планування аудиторської перевірки;
- документальне підтвердження виконаних аудитором процедур, робіт;
- збір матеріалів для перевірки фінансової звітності з їх подальшим узагальненням;
- складання аудиторського звіту і підготовлення висновку про фінансову звітність;
- забезпечення юридичної обґрунтованості проведення аудиту, законності;
- контроль робочого часу аудитора та обґрунтування оплати його праці (гонорару);
- контроль за якістю проведеної перевірки;
- отримання у випадку необхідності інформації про перевірку конкретного підприємства, що відбувалася декілька років тому, наприклад, у випадках судової справи, виникненні спорів, претензій та ін.;
- забезпечення можливості отримання відповідей на так названі

зворотні питання (від клієнта, акціонерів та інших зацікавлених осіб), тобто довести правоту аудитора або доповнити деякі питання;

- обґрунтований вибір методики, методів та способів проведення аудиту, напрямів та підходів перевірки;
- документальне оформлення встановленого або визначеного самим аудитором аудиторського ризику з наведенням його величини;
- формування уявлення про професіоналізм, кваліфікацію аудитора, його компетентність та можливості їх підвищення;
- отримання матеріалів для наступних аудиторських перевірок.

Робочі документи аудитора тісно пов'язані з отриманням та відображенням аудиторських доказів, оскільки перші документально фіксують останні. Виходячи з цього, маючи уявлення про способи та джерела отримання аудиторських доказів, робочі документи можна класифікувати наступним чином: отримані від третіх незацікавлених осіб (відповіді на запити аудитора до банку), отримані від підприємства-клієнта (оригінали та копії первинних документів, облікових реєстрів, звітів), складені самим аудитором (зафіксовані документально особисті спостереження, результати тестів, аналітичного огляду).

За формою надання робочі документи можуть бути табличними (зміст представлено у формі таблиці), текстовими (описова форма), графічними (у вигляді графіків, діаграм та схем) та комбінованими (поєднання табличного, текстового та графічного матеріалу).

Аудитор обов'язково повинен зафіксувати мету і завдання майбутньої аудиторської перевірки, для чого складається відповідний робочий документ. Важливими робочими документами аудитора є документи з планування аудиту (план і програма аудиторської перевірки).

На наступній стадії аудиторської перевірки аудитор повинен скласти робочі документи з перевірки внутрішнього контролю, дотримання принципів бухгалтерського обліку, попереднього аналітичного огляду стану справ на підприємстві.

На стадії фізичної перевірки окремих статей балансу основним методом є інвентаризація, на якій присутній аудитор. Після інвентаризації аудитор складає звіт, в якому відображає результати інвентаризації та необхідні коригування у фінансовій звітності.

Найбільша кількість робочих документів складається на стадії оцінки звітності, тобто при безпосередній перевірці показників фінансової звітності. Це документи з детального аналітичного огляду, перевірки та підтвердження окремих показників, документів. З цією метою широко використовуються тести, запити, а також докази, надані підприємством-клієнтом (первинні документи, дані аналітичного та синтетичного обліку та інше), та документи, що складаються особисто аудитором.

Значну частину робочих документів стадії оцінки звітності складають копії реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, на яких аудитор робить свої відмітки, записи про перевірку, підтвердження сум, залишків та інших даних, використовуючи при цьому спеціальні позначення. На таких копіях, як і на інших робочих документах, проставляються відомості про те, хто і коли виконав та перевірів. Поряд з цифрами, що цікавлять аудитора, робляться відмітки про результати їхньої перевірки і про те, на підставі чого (головної книги, журналів-ордерів, відомостей, документів, отриманих на запити від третіх осіб та інших) проведена ця перевірка.

Після завершення оцінки окремих статей звітності та узагальнення отриманих результатів на останній стадії аудиту складають звіт про перевірку, що містить висновок аудитора про фінансову звітність клієнта.

Протягом всього періоду ведення досьє, а також після завершення аудиторської перевірки та подання звіту клієнту аудитор повинен забезпечувати належні умови зберігання документів.

Робочі документи повинні зберігатися в поточному архіві аудитора протягом року, а потім передаватися до постійного архіву аудиторської фірми на довгострокове зберігання.

Особливої уваги потребує проблема конфіденційності інформації

(змісту) робочих документів. Це одна з головних вимог та принципів роботи аудитора та правил аудиторської етики.

Документи аудиторської перевірки є власністю аудитора, їх зміст є конфіденційним і не підлягає розголосу. Аудитор повинен зберігати комерційну таємницю підприємства-клієнта і без згоди останнього не передавати будь-кому робочі документи про проведену перевірку, за винятком окремих випадків (наприклад, за вимогою правоохоронних органів; у випадку контролю роботи аудитора та її якості з боку інших аудиторів або адміністрації аудиторської фірми).

Дослідивши облікову політику, стан синтетичного обліку та його зв'язок з даними аналітичного обліку на підприємстві СП «Новоолексіївська КМС», можна зробити висновок, що організація та ведення бухгалтерського обліку та облікової політики на підприємстві не заперечує чинному законодавству.

3.3 Напрямки удосконалення обліку основних засобів

На сьогоднішній день документація є одним з основних елементів методу бухгалтерського обліку і визначається як засіб суцільного і безперервного спостереження за здійснюваними операціями. В обліку основних засобів документи і документообіг відіграють важливу роль:

- відображають фактичний стан основних засобів і їхніх змін;
- забезпечують контроль за наявністю і використанням основних засобів;
- є юридичним документом здійснених операцій;
- застосовуються для економічного аналізу ефективності використання основних засобів.

Для оформлення операцій з основними засобами застосовуються

первинні документи, типові форми яких затверджені Наказом №352 ще в 1995 році. Порядок обліку основних засобів змінювався за цей час кілька разів, але типові форми залишалися незмінними. Стабільність у даному випадку навряд чи виправдана, адже типові форми не можна назвати універсальними. Більш того, бланки, затверджені Наказом №352 як типові форми розрахунку амортизації основних засобів (ОЗ-14 «Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)», ОЗ-15 «Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій)» і ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту»), взагалі не можуть бути використані, оскільки показники, передбачені ними, давно не застосовуються.

Не застосовуються і деякі показники, передбачені іншими типовими формами. Так, наприклад, до заповнення граф 11 «Код норми амортизаційних відрахувань», 12 «Норма амортизаційного відрахування на повне відновлення», 13 «Норма амортизаційного відрахування на капітальний ремонт» і 14 «Поправочний коефіцієнт» форми ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» варто підходити творчо, адаптувавши них до сьогодшніх вимог. Причому ці графи заповнюються тільки в тому випадку, якщо акт складається на приймання, а якщо ж на передачу – зазначені графи заповнювати, узагалі не впливає.

Також існують показники, що повинні бути відображені в обліку відповідно до діючого законодавства, але для яких не передбачено місце в типових формах. Вирішити цю проблему можна по-різному. Найбільш простий шлях – адаптувати, тобто пристосувати типові форми до сучасних вимог, доповнивши їх необхідними елементами. Але можна поступити й інакше: у типові форми внести тільки ті показники, що ними передбачені, а для інших показників самостійно розробити додатковий бланк, оформивши його або у вигляді додатка до типової форми, або у вигляді окремого первинного документа. Вибір варіанта в даному випадку залежить від

кількості «безпритульних» показників, а ця кількість, у свою чергу, залежить не тільки від вимог законодавства, але й від того, яка увага приділяється на підприємстві управлінському обліку, адже інформаційні потреби власників або керівників конкретного підприємства можуть бути набагато ширшими ніж вимоги законодавства.

Так, для інформації про переоцінки основних засобів, яка не знайшла свого відображення в затверджених формах первинних документів, доцільно створити додаток до інвентарної картки обліку основних засобів (типова форма № ОЗ-6).

Алгоритм заповнення цього додатка при переоцінці об'єкта основних засобів буде наступний.

- зафіксувати дату, на яку переоцінюється об'єкт основних засобів, і справедливую вартість цього об'єкта;
- у графу 2 занести показники первісної вартості, суми зносу і залишкової вартості об'єкта до переоцінки;
- у графу 3 записати індекс переоцінки;
- у графі 4 відбити переоцінені: первісну вартість, суму зносу і залишкову вартість об'єкта;
- у графу 5 занести дані про збільшення (+) або зменшення (-) первісної вартості, суми зносу і залишкової вартості в результаті переоцінки;
- заповнити графи 6, 7 і 8 рядки, що відображають показники первісної вартості. У графу 6 перенести дані про збільшення (зменшення) суми зносу (графа 5 рядка, що відображає показники зносу). Далі варто чинити в залежності від того, яким був результат попередніх переоцінок, тобто від інформації, відбитої у рядку «Вплив переоцінки (зменшення або відновлення корисності) на розмір власного капіталу (наростаючим підсумком з дати першої переоцінки)» за результатами попередньої переоцінки. Якщо переоцінки не проводилися, то у випадку позитивної різниці між показниками, відображеними у графі 5 і графі 6, треба збільшити додатковий капітал (графа 7), а у випадку негативної – таку різницю записати

як витрати (графа 8). Якщо переоцінки проводилися, то різницю між показниками, відображеними у графі 5 і графі 6, у залежності від результатів попередніх переоцінок, розбити на дві суми і розподілити між графою 7 і графою 8;

- графи 6, 7 і 8 по рядку, що відображає показники зносу, залишаються незаповненими;

- заповнити графи 7 і 8 по рядку, що відображає показники залишкової вартості (графа 6 рядка залишається незаповненою). Для цього перенести показники, відбиті в графах 7 і 8 рядка, що відбиває показники первісної вартості;

- визначити показник «Вплив переоцінки (зменшення або відновлення корисності) на розмір власного капіталу (наростаючим підсумком з дати першої переоцінки)» для поточної переоцінки;

Додаток до інвентарної картки представлений у додатку Е може також використовуватися при відображенні інформації про зменшення (збільшення) корисності основних засобів.

Алгоритм заповнення додатка при відображенні результатів зменшення (збільшення) корисності дещо відрізняється від алгоритму заповнення даного додатку при переоцінці:

- зафіксувати дату, на яку враховується зменшення (збільшення) корисності об'єкта основних засобів, і суму очікуваного відшкодування цього об'єкта;

- у графу 1 занести показники первісної вартості, суми зносу залишкової вартості об'єкта до обліку зменшення (збільшення) корисності.

- у графі 3 поставити прочерк;

- у графі 4 відобразити «стару» первісну вартість, перераховані суми зносу і залишкової вартості об'єкта. Залишкова вартість об'єкта буде дорівнювати сумі очікуваного відшкодування, а знос зменшиться (збільшиться) на суму зміни зносу;

- у графу 5 занести дані про збільшення (+) або зменшення (-) суми

зносу і залишкової вартості в результаті обліку зменшення (збільшення) корисності. Показники обчислити по формулах 8 і 9. Графу 6 залишити незаповненою;

- графи 7 і 8 рядка, що відбиває показники первісної вартості, залишити незаповненими;

- при заповненні графи 7 і 8 рядка, що відображає показники зносу, варто чинити в залежності від того, який був результат попередніх переоцінок (обліку зменшення або збільшення корисності), тобто від інформації, відображеної у рядку «Вплив переоцінки (зменшення або збільшення корисності) на розмір власного капіталу (наростаючим підсумком з дати першої переоцінки)» за результатами попередньої переоцінки. Якщо переоцінки не проводилися, то суму зміни зносу (графу 5) із протилежним знаком варто відобразити в графі 8, залишивши графу 7 незаповненою. Якщо переоцінки проводилися, то в залежності від результатів попередніх переоцінок суму зміни зносу (графу 5) із протилежним знаком розбити на дві суми, відобразивши їх у графах 7 і 8;

- заповнити графи 7 і 8 рядки, що відображають показники залишкової вартості, переписавши показники граф 7 і 8 рядки, що відображають показники зносу (ця інформація носить, скоріше, довідковий і перевірочний характер);

- визначити показник «Вплив переоцінки (зменшення або збільшення корисності) на розмір власного капіталу (наростаючим підсумком з дати першої переоцінки)» для поточної переоцінки;

Для організації обліку амортизації основних засобів повинні бути розроблені та затверджені підприємством облікові реєстри та документи для нарахування амортизації і визначений порядок їх заповнення.

Наступним шагом процесу створення бази даних повинна бути перевірка достовірності балансової вартості основних засобів відповідних груп і конкретних об'єктів. З цією метою доцільно кожен рік, краще за все станом на 1 січня, проводити відповідні інвентаризації балансової вартості

основних засобів, що підлягають податковій амортизації. Це забезпечить комплексне використання їх результатів, а саме для проведення індексації балансової вартості основних засобів. До того ж на зазначену дату повинні бути відомі результати інвентаризації основних засобів та інших матеріальних необоротних активів, що забезпечить високу вірогідність результатів інвентаризації основних засобів, що підлягають податковій амортизації.

У процесі інвентаризації особливу увагу необхідно звернути на:

- обґрунтованість включення відповідних об'єктів у базу даних для нарахування амортизації основних засобів;
- правильність віднесення окремих об'єктів у відповідні групи основних засобів;
- вірогідність розподілу в звітному році засобів, використаних на фінансування ремонтів, реконструкцію, модернізацію та інші види поліпшень основних засобів, на збільшення їх балансової вартості та валові витрати підприємства;
- правильність розподілу витрат, зв'язаних з поліпшенням основних засобів, між окремими їх групами.

Результати інвентаризації оформляються документально, наприклад, у виді відомостей або актів.

Відомість (акт) складає комісія, що призначається керівником підприємства. Дані для заповнення граф 2-4 приведені в інвентарних відомостях основних засобів, що підлягають амортизації.

Зрозуміло, що їх необхідно звірити з відповідними даними інвентаризаційних описів основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, а також інвентарних карток і відповідних бухгалтерських реєстрів. Інформацію про облікову залишкову (балансову) вартість основних засобів можна взяти з відповідних форм – розрахунків амортизації основних засобів. Сума зносу легко визначається як різниця між первісною (оновленою) і залишковою (балансовою) вартістю відповідних

об'єктів основних засобів. Отримані результати про знос окремих об'єктів основних засобів групи 1-16, з огляду на досить високу їх вартість, потрібно перевірити розрахунковим шляхом і тільки після цього відніманням від первісної (оновленої) вартості отриманої величини зносу основних засобів будемо мати залишкову вартість (за результатами інвентаризації), що підлягає подальшій амортизації. Тому перевірку можна здійснити в такий спосіб:

- визначити базову дату, з якої доцільно здійснювати перевірку, наприклад, на початку кварталу, у якому проводилася остання комплексна перевірка податковим органом;

- перевірити за станом на базову дату відповідність аналітичних і зведених даних про балансову вартість і знос кожного з об'єктів основних засобів;

- відрізок часу, протягом якого здійснюється перевірка, поділити на періоди, за умови, що змінювалися норми амортизації або балансова вартість основних засобів;

- розрахувати суми амортизації (знос) кожного з об'єктів основних засобів за всі періоди і загальну величину зносу за весь відрізок часу, протягом якого здійснюється перевірка.

В умовах автономного ведення бухгалтерського обліку ці операції вимагають спеціального документування з метою своєчасного і повного внесення змін у реєстри бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим пропонуються для використання такі документи:

1. Довідка про введення в експлуатацію основних засобів, що підлягають амортизації. Її може оформляти щомісяця або щокварталу працівник бухгалтерії на основі актів приймання-здачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (типова форма ОЗ-1) і інших документів. Потім вона передається в підрозділ податкового обліку підприємства.

2. Розрахунок індексації балансової вартості основних засобів. Ці розрахунки повинен виконувати працівник бухгалтерії на основі

відповідного наказу керівника підприємства про проведення індексації. Результати розрахунків відображаються у таблиці.

Для оформлення результатів індексації можна використовувати форму, подібну наведеній у додатку И, однак в графі 2 необхідно вказати об'єкт основних засобів, а графа 3 «Інвентарний номер» не буде зайвою.

У процесі обслуговування створеної бази даних для нарахування амортизації основних засобів важливою ділянкою роботи є організація обліку зменшення балансової вартості основних засобів, що може відбуватися внаслідок нарахування амортизації основних засобів, порядок і документування якого охарактеризований вище, та виводу з експлуатації окремих об'єктів основних засобів у зв'язку з частковою або повною їхньою ліквідацією, продажем, наданням у фінансовий лізинг, переведенням у запас (консервацію), передачею для виконання робіт з модернізації, реконструкції, капітального ремонту та іншим причинам.

Про наявність таких операцій на підприємстві в звітному кварталі на основі наказів керівника і первинних бухгалтерських документів складається довідка про вибуття основних засобів, форма якої приведена у додатку Л. Такий документ повинний оформляти працівник бухгалтерії.

Використання з цією метою приведеної вище методики підвищить культуру організації введення обліку амортизації основних засобів, забезпечить вірогідність облікової інформації і допоможе уникнути можливих помилок при складанні Звіту про фінансові результати.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши визначення основних засобів згідно П(С)БО 7 і Податковим кодексом України можна зробити висновок, що в обох нормативних документах встановлений такий критерій віднесення об'єктів до основних засобів, як тривалість використання. Однак якщо Закон встановлює його межу на протязі 365 календарних днів, то П(С)БО 7 допускає випадки, коли об'єкт з очікуваним строком використання більше одного року не є основним засобом. Такі випадки мають місце, якщо тривалість операційного циклу підприємства перевищує один рік. Отже, об'єкт, що призначений для використання протягом операційного циклу, що перевищує 365 днів, у бухгалтерському обліку повинний бути визнаний МШП (згідно п.6 П(С)БО 9), а для цілей оподаткування цей же об'єкт варто розглядати як об'єкт основних засобів. Також у Податковому кодексі України встановлено вартісну межу, а саме 20000 грн. Це призводить до того, що об'єкт зі строком використання більше року, але вартістю менше 20000 грн у бухгалтерському обліку буде визнаний основним засобом.

Джерелами інформації, необхідної для класифікації, є не тільки первинні документи, але і договори, а також розпорядницькі та інші внутрішні документи. Процедура віднесення конкретного об'єкту до того або іншого угруповання вимагає спеціальних знань, а також залучення фахівців, що володіють цими знаннями. Так як прийом об'єктів основних засобів в експлуатацію й оформлення відповідних первинних документів виконує комісія, призначена керівником підприємства, то організаційно ця проблема може бути вирішена наступним чином. У розпорядницькому документі на створення приймальної комісії повинні бути зазначені ті її члени, яким ставиться в обов'язок установлення класифікаційних ознак об'єктів і їхнього належного оформлення в Акті приймання (типова форма № ОЗ-1).

Для полегшення цієї роботи в методичному плані на підприємстві

доцільно розробити стосовно до сформованої номенклатури основних засобів локальний класифікатор. Цей документ повинен бути уведений в дію наказом керівника підприємства з одночасним призначенням посадових осіб від бухгалтерії і технічних служб, відповідальних за його ведення і правильне використання.

На нашу думку, план рахунків треба удосконалювати у відповідності до вимог облікового забезпечення податкової звітності, тобто передбачити в ньому відповідність субрахунків встановленим групам основних засобів у Податковому кодексі України.

Врахування цих вимог дозволить забезпечити системний облік основних засобів, буде сприяти його точності та достовірності податкової звітності, оскільки тільки при умові подвійного відображення всіх операцій у кореспонденції рахунків можливо перевірити правильність записів в аналітичних регістрах та Головній книзі.

Використання методики ведення первинного обліку балансової вартості основних засобів для потреб обліку підвищить культуру організації введення обліку амортизації основних засобів, забезпечить вірогідність облікової інформації і допоможе уникнути можливих помилок при складанні Форми 2.

Також існують показники, що повинні бути відбиті в обліку відповідно до діючого законодавства, але для яких не передбачено місце в типових формах. Вирішити цю проблему можна по-різному. Найбільш простий шлях – адаптувати, тобто пристосувати типові форми до сучасних вимог, доповнивши їх необхідними елементами. Але можна поступити й інакше: у типові форми внести тільки ті показники, що ними передбачені, а для інших показників самостійно розробити додатковий бланк, оформивши його або у вигляді додатка до типової форми, або у вигляді окремого первинного документа. Вибір варіанта в даному випадку залежить від кількості «безпритульних» показників, а ця кількість, у свою чергу, залежить не тільки від вимог законодавства, але й від того, яка увага приділяється на

підприємстві управлінському облікові, адже інформаційні потреби власників або керівників конкретного підприємства можуть бути набагато ширшими ніж вимоги законодавства.

Так для інформації про переоцінки основних засобів, яка не знайшла свого відображення в затверджених формах первинних документів, доцільно створити додаток до інвентарної картки обліку основних засобів (типова форма № ОЗ-6).

У процесі інвентаризації особливу увагу необхідно звернути на:

- обґрунтованість включення відповідних об'єктів у базу даних для нарахування податкової амортизації основних фондів;

- правильність віднесення окремих об'єктів у відповідні групи основних фондів;

- вірогідність розподілу в звітному році засобів, використаних на фінансування ремонтів, реконструкцію, модернізацію та інші види поліпшень основних фондів, на збільшення їх балансової вартості та валові витрати підприємства;

- правильність розподілу витрат, зв'язаних з поліпшенням основних фондів, між окремими їх групами і конкретними об'єктами.

Результати інвентаризації оформляються документально, наприклад, у виді відомостей або актів.

У процесі обслуговування створеної бази даних для нарахування амортизації основних засобів важливою ділянкою роботи є організація обліку зменшення балансової вартості основних засобів, що може відбуватися внаслідок нарахування амортизації основних засобів, порядок і документування якого охарактеризований вище, та виводу з експлуатації окремих об'єктів основних засобів у зв'язку з частковою або повною їхньою ліквідацією, продажем, наданням у фінансовий лізинг, переведенням у запас (консервацію), передачею для виконання робіт з модернізації, реконструкції, капітального ремонту та іншим причинам.

Про наявність таких операцій на підприємстві в звітному кварталі на

основі наказів керівника і первинних бухгалтерських документів складається довідка про вибуття основних засобів, форма якої приведена у додатку Л.

Використання з цією метою приведеної вище методики підвищить культуру організації введення обліку амортизації основних засобів, забезпечить вірогідність облікової інформації і допоможе уникнути можливих помилок при складанні декларацій про податок на прибуток підприємства.

Важливу роль на підприємствах відіграє аналіз основних засобів. Так аналізуючи склад і структуру основних виробничих засобів, керівництво підприємства забезпечується інформацією про склад основних засобів і співвідношення між групами, уможлиблюється виявлення тенденції зміни структури основних засобів за групами. Порівняння із середнім показником дасть змогу вжити відповідних заходів для відновлення оптимальної питомої ваги машин і обладнання як найактивнішої частини основних засобів, а також визначити міру впливу цих змін на показники використання основних засобів. Також при аналізі основних засобів звертають увагу на їх технічний стан засобів, бо від нього значною мірою залежить збільшення випуску продукції. Для характеристики технічного стану основних засобів використовуються коефіцієнт спрацювання (зносу), придатності, оновлення, вибуття та кілька інших (допоміжних), коефіцієнтів.

Для узагальненої характеристики ефективності та інтенсивності використання основних засобів призначені наступні показники: фондорентабельність, фондovіддача, фондомісткість, фондоозброєність.

Наприкінці аналізу підраховують резерви збільшення випуску продукції та фондovіддачі. Однією з задач аналізу господарської діяльності є пошук можливостей покращення результатів роботи підприємства, підвищення її ефективності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. *Національна академія статистики, обліку та аудиту*. 2016. № 4. 832 с.
2. Холод З. М. Бухгалтерський управлінський облік : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с.
3. Передеренко Н. І. Фінанси підприємств. *Національна академія статистики, обліку та аудиту*. 2015. №3. 366 с.
4. Сук Л. К., Сук, Л. П. Бухгалтерський облік та оподаткування. *Менеджмент в Україні та за кордоном*. 2021. № 1. С. 125-134.
5. Бутинець Т. А. Бухгалтерський облік: управлінський аспект : навч. посіб. Харків : Вид-во ДВПУПС, 2021. 83 с.
6. Бондар М. І. Облікова політика та її вплив на фінансові результати діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 187 с.
7. Неміш Ю.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : навч. посіб. Київ : Талком, 2018. 340 с.
8. Завадський І.С. Економетрія. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 15-16 квітня 2021 р. Київ, 2021. 156 с.
9. Коваленко А. М. Бухгалтерський облік та оподаткування. *Економіка України: шлях трансформації до ринкового середовища* : матеріали наук.-практ. конф. (Тернопіль, Галицький інститут ім. В. Чорновола, 8 грудня 2005 р.). Тернопіль, 2019. С. 172-176.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. Дата оновлення : 01.01.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення : 15.11.2022).
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. Дата оновлення : 01.07.2021. URL

: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (дата звернення : 15.11.2022).

12. Основні засоби : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. Дата оновлення : 29.07.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>. (дата звернення : 15.11.2022).

14. Довгалюк Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Ужгород, 2019. № 33. С. 96-100.

15. Грабова Н. М. Добровський В.М. Бухгалтерський облік у виробничих та торгових підприємствах : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2018. 172 с.

16. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік. *Фінанси України*. 2020. № 1. С. 54-60.

17. Юзва Р. П. Моделювання в системі обліку, аналізу та аудиту. *Інноваційна економіка*. 2019. № 2. С. 168-171.

18. Сопко В.Д., Завгородний В. О. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : навч.-метод. посіб. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.

19. Зворикін А. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 72 с.

20. Замлинський В. А. Облік основних засобів : переосмислення принципів та завдань. *Облік і фінанси АПК*. 2016. № 1. С. 18-23.

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення : 10.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>. (дата звернення : 10.11.2022).

22. Кірджер. А. Л. Бухгалтерський облік на виробничих і

торгівельних підприємствах : навч. посіб. для ВНЗ. Київ : А.С.К., 2018. 132 с.

23. Корнілов А. О. Інформаційні системи і технології в обліку. Актуальні проблеми економіки. Київ. 2019.

URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/.

24. Лавров В. П. Принципи та концепції бухгалтерського обліку. *Менеджмент в Україні та за кордоном*. 2021. № 1. С. 125-134.

25. Кужельний Н. М. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута». 2018. 224 с.

26. Німчинов П. Бухгалтерський фінансовий облік. *Бухгалтерія, податки, бізнес*. 2020. №12. С. 38-46.

27. Сопко В. П. Облікова політика підприємства. *Бухгалтерія в промислових підприємствах*. 2018. № 8. С. 8-13.

28. Пушкар М.С. Фінансовий облік. *Бухгалтерія, податки, бізнес*. 2020. № 12. С. 38-46.

29. Грачова Р. П. Основні засоби у бухгалтерському обліку. *Бухгалтерія*. 2018. № 8. С. 8-13.

30. Кленін О. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 34 с.

31. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік : навч. посіб. 3-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.

32. Михайлов А. М. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. *Економічний аналіз*. 2020. № 7. С. 309-311.

33. Кірейцев Г. Г. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. *Комунальне господарство міст*. 2019. № 28. С.176-180.

34. Оспіщев В. І. Бухгалтерський облік основних фондів. *Фінанси України*. 2020. № 1. С. 54-60.

35. Труш В. Є., Моргунова Т. І. Бухгалтерський облік з урахуванням національних стандартів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2021. № 2. С. 100-111.

36. Семеген Л. Г. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. *Фінанси та статистика*. 2020. № 8. 116 с.
37. Завгородній В. П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. *Економічний аналіз*. 2019. № 7. С. 339-341.
38. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік в Україні. *Фінанси України*. 2020. № 1. С. 54-60.
39. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. *Фінанси України*. 2020. № 1. С. 94-106.
40. Клепар Г. І. Витрати підприємства в податковому кодексі України та національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку: узгодженість та суперечності. *Науковий вісник ужгородського університету*, 2011. № 33. С. 96-100.
41. Нідлз Б. К. та ін. Принципи бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік, контроль і аналіз*. 2019. № 1. С. 96-106.
42. Лінник В.Г., Добровольський В.Н. Бухгалтерський облік у виробничих та торгових підприємствах : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. Кив : КНЕУ, 2020. 518 с.
43. Єфіменко В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2020. 178 с.
44. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2020. 378 с.
45. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2020. 59 с.
46. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 131с.
47. Бутинець. Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 15-16 квітня 2021 р. Київ, 2021. 106 с.

48. Суріна К. П. методики використання операційного аналізу у господарській діяльності підприємства. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2017. № 7. С. 19-23.
49. Grabova N., Krivonosov Yu. Accounting for major business transactions in accounting entries. *Economics: problems of theory and practice*. № 7. 2017. P. 13-16.
50. Cooper M. Accounting and audit of fixed assets (on the materials of agricultural enterprises of region) : *Economics: problems of theory and practice*. 2017. № 7. P. 13-16.
51. Vyhovska N. Improving depreciation accounting: status, problems, prospects. Collection of scientific papers. № 34. 2013. 37 p.
52. Ільїна О. П. Інформаційні технології бухгалтерського обліку. *Баланс*. 2016. № 22. С. 137-140.
53. Zagorolpiy A., Selyuchenko N. Planning and organization of fixed assets on a leasing basis : monograph. Washington : LBI ІВU, 2002. 143 p.
54. Malyuga N. Ways to improve valuation in accounting: theory, practice, prospects. Collection of scientific papers. 2019. P. 227-228.
55. Gatsenko O. Accounting for non-current assets in the formation of market relations. *Economics of agro-industrial complex*. 2016. № 1. 55 p.
56. Богуцька Л. Т. Облікова політика підприємства: зміст та формування. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. № 3. С. 32-41.
57. Lonov L. Accounting of fixed assets and their reproduction : monograph. Washington : LBI ІВU, 2019. 143 p.
58. Сук Л. К. Організація документування господарських операцій та документообігу. *Бухгалтерія малого підприємства*. 2017. № 18. С. 6-18.
59. Фадєєва О. М. Про методику використання операційного аналізу у господарській діяльності підприємства. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2018. № 132. С. 36-39.
60. Beigelzimer M. Accounting in production. *All about accounting*. Washington. 2019. № 57. pp. 4-17.

61. Bezrukikh P. Analysis of financial results of food industry enterprises. *All about accounting*. Washington. 2019. № 9. pp. 1-10.
62. Свірідова С.С., Пожар О.О. Оцінка факторів впливу на рентабельність підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 11(14). С. 93-96.
63. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. Київ.: КНЕУ, 2006. 527 с.
64. Покропивний С. Ф., Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-е в, перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2000. 526 с.
65. Яріш П.М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2015. №4(144). С. 159–162.
66. Мадзігон В. Шляхи підвищення ефективності підприємницької діяльності підприємства *Молодь і ринок*. 2011. № 3(74). С. 21-25.
67. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 372 с.
68. Наконечний С. І. Економетрія : навч. посіб. Київ : Талком, 2020. 110 с.
69. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2003. 224 с.
70. Єпіфанов А. О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія. Суми : УАБС НБУ, 2007. 286 с.
71. Гайдис Н.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Львів: ЛБІ НБУ, 2006. 414 с.
72. Мец, В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2003. 280с.
73. Хомин П.Я. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 656 с.
74. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник Київ : Талком, 2008. 566 с.

75. Грабова Н.М. Добровський В.М. Бухгалтерський облік у виробничих та торгових підприємствах : навч. посіб. для ВНЗ. Київ : А.С.К., 2019. 624 с.

ДОДАТОК А

Таблиця А – Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2017р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1	1
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	-3	-3
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	69936	61722
первісна вартість	1011	471942	473109
Знос	1012	-402006	-411387
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7	3
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	69944	61726
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	42753	16374
Виробничі запаси	1101	6726	8945
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	10228	942
Товари	1104	25799	6487
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120		

Продовження таблиці А

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	24416	41390
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	38	20
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	3	1
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	3	1
Витрати майбутніх періодів	1170	4	11
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	67214	57796
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	137158	119522
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1205	1205
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	49747	43546
Додатковий капітал	1410	30	294
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	64955	71166
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	115937	116211

Продовження таблиці А

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
1	2	3	4
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	
за товари, роботи, послуги	1615	19652	596
за розрахунками з бюджетом	1620	262	1045
за у тому числі з податку на прибуток	1621	95	883
за розрахунками зі страхування	1625	378	440
за розрахунками з оплати праці	1630	796	938
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	133	283
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690		9
Усього за розділом III	1695	21221	3311
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	137158	119522

ДОДАТОК Б

Таблиця Б – Звіт про фінансові результати за 2019 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	28925	7122
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-27685	-6594
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	1240	528
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2431	1112
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	-2780	-1335
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0

Продовження таблиці Б

1	2	3	4
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	891	305
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	5	2
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-1	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	895	307
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-883	-225
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12	82
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	6201	-10754
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	6201	-10764
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	6201	-10764
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6213	-10682
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	10303	2912
Витрати на оплату праці	2505	12053	7370
Відрахування на соціальні заходи	2510	4532	2772
Амортизація	2515	7161	6711
Інші операційні витрати	2520	-15160	-17005
Разом	2550	18889	2759
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600		

Продовження таблиці Б

1	2	3	4
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК В

Таблиця В – Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1	1
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	-3	-3
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	61722	58780
первісна вартість	1011	473109	503004
Знос	1012	-411387	-444224
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	3	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	61726	58781
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	16374	22224
Виробничі запаси	1101	8945	5325
Незавершене виробництво	1102	0	0

Продовження таблиці В

1	2	3	4
Готова продукція	1103	942	15145
Товари	1104	6487	1754
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		181
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		654
у тому числі з податку на прибуток	1136		654
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	41390	46574
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20	37
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1	2
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	1	2
Витрати майбутніх періодів	1170	11	5
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	3
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	57796	69680
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	119522	128461
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1205	1205
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	43546	41330
Додатковий капітал	1410	294	294
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	71166	79964
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0

Продовження таблиці В

1	2	3	4
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	116211	122793
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	
за довгостроковими зобов'язаннями			
за товари, роботи, послуги	1615	596	4082
за розрахунками з бюджетом	1620	1045	124
за у тому числі з податку на прибуток	1621	883	
за розрахунками зі страхування	1625	440	288
за розрахунками з оплати праці	1630	938	605
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	283	538
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	9	31
Усього за розділом III	1695	3311	5668
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	119522	128461

ДОДАТОК Д

Таблиця Д – Звіт про фінансові результати за 2020 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6988	28925
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-6939	-27685
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	49	1240
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1664	2431
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	-1297	-2780
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	416	891
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		0

Продовження таблиці Д

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	1273	5
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-856	-1
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	833	895
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	81	-883
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	752	12
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	2	6201
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	2	6201
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	2	6201
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	754	6213
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	10303	15618
Витрати на оплату праці	2505	12053	12297
Відрахування на соціальні заходи	2510	4532	4623
Амортизація	2515	7161	5930
Інші операційні витрати	2520	-15160	-16611
Разом	2550	18889	21857
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК Е

Таблиця Е – Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2021р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1	
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	-3	-4
Незавершені капітальні інвестиції	1005		10522
Основні засоби:	1010	58780	52536
первісна вартість	1011	503004	503017
Знос	1012	-444224	-450481
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
Знос	1017	0	
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	58781	63058
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	22224	20267
Виробничі запаси	1101	5325	19412
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	15145	
Товари	1104	1754	855
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120		

Продовження таблиці Д

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	181	181
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
за виданими авансами			
з бюджетом	1135	654	515
у тому числі з податку на прибуток	1136	654	502
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	46574	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	37	21
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2	1
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	2	1
Витрати майбутніх періодів	1170	5	30060
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	3	
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	30060
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	69680	51045
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	128461	114103
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1205	1205
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	41330	36644
Додатковий капітал	1410	294	294
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	79964	38141
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	122793	76284
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0

Продовження таблиці Д

1	2	3	4
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	
за товари, роботи, послуги	1615	4082	1310
за розрахунками з бюджетом	1620	124	112
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	288	336
за розрахунками з оплати праці	1630	605	724
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1640	0	0
	1645	0	33284
за страховою діяльністю	1650	0	
Поточні забезпечення	1660	538	1937
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	31	116
Усього за розділом III	1695	5668	37819
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	128461	114103

ДОДАТОК И

Таблиця И – Звіт про фінансові результати за 2021 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6126	6988
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-5546	-6939
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	580	49
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	386	1664
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	-902	-1297
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	64	416
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220		

Продовження таблиці И

Інші доходи	2240	1	1273
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270		-856
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	65	833
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		81
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	65	752
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		2
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		2
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		2
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	65	754
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	1462	10303
Витрати на оплату праці	2505	18059	12053
Відрахування на соціальні заходи	2510	6798	4532
Амортизація	2515	6290	7161
Інші операційні витрати	2520	-34822	-15160
Разом	2550	-2213	18889
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0